

KORAK

ČASOPIS PRIVREDNE KOMORE SRBIJE

Broj 59
Jul 2010
Godina X
www.pks.rs

From page 41
KORAK in English

**BORIS
TADIĆ,**
predsednik Srbije:
Ključna
uloga Srbije
u razvoju
Zapadnog Balkana

**EFTICIJA
BEKOPULOS,**
predstavnica
Organizacije
za crnomorskiju
saradnju:
Naći profit u regionu

Za efikasnije i
sigurnije poslovanje
**Kvalifikovani
elektronski sertifikati**

Privredna komora Srbije

Sertifikaciono telo

Tel: 011 3304 550, 3304 545, Fax: 011 3304 556

e-mail: pkscsa@pks.rs

www.pks.rs

Nacionalna izložba Belorusije u Srbiji

Prijateljstvo i slobodna trgovina

“BelarusExpo”, trodnevnu izložbu beloruske industrije i tehnologije, otvorili su u “Belexpocentru” Valentin Čekanov, ministar trgovine Belorusije i Verica Kalanović, ministarka za nacionalni investicioni plan

Na nacionalnoj izložbi Belorusije “BelarusExpo”, koja je u Beogradu trajala od 24. do 26. juna, učestvovalo je sedamdeset vrhunskih beloruskih kompanija, naučnih institucija, javnih preduzeća i instituta iz oblasti tehnologije i industrije. Ovaj privredni sajam Belorusije u Beogradu dolazi u kontinuitetu bilateralne poslovne saradnje, posle veoma uspešne prošlogodišnje Nacionalne izložbe Srbije u Minsku, kada su se beloruskom tržištu predstavile 62 kompanije iz naše zemlje. Rezultati privredne saradnje Srbije i Belorusije u prvom kvartalu 2010. godine potvrđuju mišljenje da je svetska ekonomska kriza izazvala međusobnih bilateralnih odnosa, jer je za prva tri meseca, prema podacima PKS, ukupna razmena iznosila 22,5 miliona dolara, što je rast od 102 odsto u odnosu na isti prošlogodišnji period.

Proširivanje postojećih i sklanjanje novih poslova

Ministar trgovine Belorusije **Valentin Čekanov** rekao je na otvaranju izložbe da je ovo istorijski dan za belorusku privredu i još jedna potvrda dobrih ekonomskih odnosa Srbije i Belorusije. On smatra da je neophodno da iskoristimo bogat potencijal uzajamnog partnerstva, kako bi se uspostavila bliža saradnja u oblasti trgovine i privrede. Nabrajajući neke dosadašnje i buduće poslovne aranžmane, Čekanov je istakao da naši poljoprivredni planiraju da osnuju zajedničko preduzeće za preradu i proizvodnju semena. Ministar Valentin Čekanov, kao i **Verica Kalanović**, ministarka za nacionalni investicioni plan, posebno su istakli značaj potpisanih Sporazuma o slobodnoj trgovini, čiji je cilj da obim spoljnotrgovinske robne razmene poveća na

200 miliona dolara godišnje. Verica Kalanović je podvukla da je Privredna komora Srbije, zajedno sa celokupnim komorskim sistemom i Upravom carina, organizovala niz predavanja za privrednike i menadžere o sprovođenju ovog sporazuma. Ona je rekla da Vlada Srbije čini sve da stvori povoljan ekonomski ambijent, kako bi se predstojeći poslovni razgovori srpskih i beloruskih privrednika završili proširivanjem postojećih i sklapanjem novih poslova. Ministarka je ukazala i da posle potpisivanja carinske unije između Rusije, Belorusije i Kazahstana, kojom će se od 1. jula ove godine stvoriti jedinstveni carinski prostor, postoji potreba da i Srbija uskladi svoja dokumenta sa propisima ove unije. Ona je najavila da će uskoro biti potpisana bilateralna dokumenta koja će srpskim privrednicima omogućiti nesmetanu i slobodnu trgovinu na ovim tržištima. To je jedan od preduslova da turisti iz Belorusije dolaze u naše ski - centre, da se Beograđani voze trolejbusima koji su proizvedeni u Belorusiji i da naše građevinske kompanije rade na teritoriji ove prijateljske države. Predsednik Privredne komore Srbije **Miloš Bugarin**, naglasio je da je na “BelarusExpo” predstavljen impozantan broj beloruskih privrednika, ali i da rezultati bilateralne privredne saradnje i pored vidnog napretka od potpisivanja Sporazuma o slobodnoj trgovini, zaostaju za ekonomskim mogućnostima i potrebama dveju zema-

lja. PKS će u narednom periodu pružati podršku firmama, kako bi se pripremili za obostrano korišćenje novih liberalizovanih uslova trgovine, organizovaće seminare o sertifikaciji proizvoda, informisaće kompanije o potencijalima za uvoz i izvoz, a pomagaće i u organizaciji njihovog učešća na sajamskim i izložbenim manifestacijama. **Nikola Sahar**, prvi zamenik predsednika Trgovinsko industrijske komore Belorusije, podsetio je veliki broj posetilaca koji su bili na otvaranju Nacionalne izložbe Belorusije u Belexpočentru, da je sa svojim kolegom Milošem Bugarinom, već obavio razgovor u Privrednoj komori Srbije, na kome su trasirali osnovne pravce budućeg ekonomskog razvoja i uloge komorskih sistema. Otvaranju izložbe "BelarusExpo" prisustvovali su i otpravnik poslova Ambasade Belorusije u Beogradu **Sergej Čičuk**, državni sekretar u Ministarstvu trgovine i usluga **Ljubiša Dimitrijević**, **Dragan Karić**, direktor Predstavnštva Trgovinsko industrijske komore Belorusije u Beogradu, i brojni privrednici.

U okviru Nacionalne izložbe održan je i sastanak Srpsko-beloruskog poslovnog saveta, na kome je ministar Čekanov podsetio da mu je to druga poseta Srbiji za manje od godinu dana, što svedoči o velikom prijateljstvu dve zemlje. Kao kopredsednik Međuvladinog komiteta Srbije i Belorusije, Čekanov je izrazio zadovoljstvo što taj komitet, pose deset godina pauze, ponovo dobro radi.

Komore ključne u realizaciji

Povećanje robne razmene dve zemlje za 102 odsto u prva četiri meseca ove godine predsednik PKS Miloš Bugarin pripisao je rezultatima nacionalne izložbe Srbije u Minsku prošle godine. Tada su mnoge od 62 srpske kompanije ostvarile korisne kontakte, a

neke su sklopile vredne poslove, naročito građevinske firme i proizvođači nameštaja. Podsećajući da je Sporazum o slobodnoj trgovini omogućio da srpski proizvodi budu za 40 odsto konkurentniji, Bugarin je ukazao i na neke nedostatke u saradnji, među kojima je nedovoljan obim razmene koja ne odgovara kapacitetu naših privreda i potrebu za višim oblicima saradnje. Svi učesnici Saveta složili su se da je uloga komora bila ključna u realizaciji susreta privrednika, a posle sastanka, predstavnici RPK Kraljeva i Grodnjenskog odeljenja beloruske komore potpisale su Protokol o saradnji. Nacionalne komore dve zemlje imaju Sporazum o saradnji potpisani još 1992. godine, rekao je predstavnik Beloruske trgovinsko industrijske komore Nikolaj Sahar, koji je podsetio da su u međuvremenu potpisani i sporazumi regionalnih komora Belorusije sa komorama Beograda, Novog Sada, a ovom prilikom i Kraljeva.

Kopredsednik Poslovnog saveta sa srpske strane, privrednik **Miodrag Kostić**, koji je i predsedavao sastankom, podsetio je da je za nešto više od godinu dana od kad je dinamizirana saradnja dve zemlje, ostvareno nekoliko značajnih projekata, ali da u finansijskoj sferi postoje problemi. Kako je jedan od

učesnika skupa bio i **Artur Galejev**, direktor AD Belgazprombank, dogovoren je da se odmah potraže rešenja koja će olakšati finansijski deo poslovanja. Kostić je takođe ukazao i na mogućnosti širenja saradnje na CEFTA područje.

Dragomir Karić, predstavnik beloruske komore u Beogradu, podsetio je da je saradnja dve zemlje intenzivirana nakon boravka beloruskog predsednika **Lukašenka** na Kopaniku. Beloruski predsednik je tada izrazio želju da se sretne sa najistaknutijim srpskim privrednicima. Karić je ukazao na mogućnosti saradnje u oblasti turizma, izvoza kukuruza, voća i povrća u Belorusiji, ali i još neiskorišćenu mogućnost za naše proizvođače lekova, s obzirom da Belorusija uvozi farmaceutske proizvode u vrednosti od 380 miliona dolara. Inače, kompanija koju Karić predstavlja, nedavno je potpisala ugovor o izvođenju građevinskih radova u Belorusiji, vredan 102 miliona dolara.

Ministarstvo trgovine i usluga Srbije na Poslovnom savetu predstavljao je državni sekretar Ljubiša Dimitrijević, iskustva u poslovanju izneo je **Ljubomir Ilkić** iz kompanije "Simp'o", dok je Grodnjensko odeljenje beloruske komore predstavio generalni direktor **Juriј Adamenko** ■

M.N.-M.S.

Zajednička proizvodnja autobusa i traktora

Na Poslovnom savetu potpisani je ugovor o zajedničkoj proizvodnji autobusa na gas između kragujevačke fabrike "Vulović transport" i beloruske kompanije MAZ. Ovi autobusi,

rekao je beloruski ministar trgovine Čekanov, su izvozni proizvod Srbije, a kad su delovi u pitanju, radi se ne samo o izvozu Srbije u Belorusiju, već i u treće zemlje. U Novom Sadu, 24. juna potpisani je i ugovor o zajedničkoj proizvodnji traktora. Prve godine očekuje se da bude proizvedeno 1000, a zatim, u narednim godinama, tri hiljade traktora najavio je Čekanov.

Biznis forum u Oslu

Želimo partnerski odnos sa Norveškom

Na srpsko - norveškom poslovnom forumu, koji je održan u Oslu, srpska privredna delegacija pokazala je da želi partnerski odnos sa norveškom privredom, a predsednik Srbije Boris Tadić pozvao je norveške privrednike da slede primer "Telenora"

Predsednik Srbije **Boris Tadić**, boravio je u dvodnevnoj poseti Norveškoj, tokom koje se sastao s najvišim državnim zvaničnicima te zemlje i otvorio je poslovni forum dve zemlje u Oslu 4. maja. Ministar trgovine **Slobodan Milošavljević** održao je prezentaciju, koja se odnosila na privlačenje stranih investicija i predstavljanje Srbije kao dobre destinacije za norveške investitore. Učestvovalo je 16 firmi iz Srbije iz oblasti elektroprivrede, metalske industrije, građevine, informatičkog sektora, zaštite životne sredine, obnovljivih izvora energije zajedno sa predsednikom PKS **Milošem Bugarinom**.

Telenor, dobar primer

Predsednik Srbije i norveški premijer prethodno su se sastali oktobra 2007. godine u Beogradu, a privredna saradnja između dve zemlje je za Srbiju naglo dobila na značaju nakon što je krajem jula 2006. godine norveški mobilni operator "Telenor" kupio većinski paket akcija srpske kompanije "Mobi 63" za milijardu i 513 miliona evra. Time je "Telenor" postao najveći strani investitor u srpsku ekonomiju.

Predsednik Srbije Boris Tadić pozvao je vodeće norveške kompanije da slede primer Telenora i ulažu u Srbiju, ukazujući na komparativnu prednost naše zemlje u vidu bes-

carinskog izvoza na ogromno tržište na kojem živi oko 800 miliona ljudi. Otvarajući srpsko - norveški poslovni forum u Oslu, Tadić je poslovnim ljudima predočio mogućnosti naše privrede i poručio da su, kao i svi gradjani Norveške, dobrodošli u Srbiji.

Norveška je, prema svi meritornim pokazateljima, jedna od privredno najrazvijenijih zemalja sveta, sa bruto domaćim proizvodom po glavi stanovnika koji je među najvišim na svetu. Visok industrijski potencijal Norveške čini tu zemlju, prema oceni medjunarodnih

Tadić i u "Telenoru"

Tokom posete Norveškoj, predsednik Srbije Boris Tadić sreо se sa norveškim suverenom, kraljem Haraldom V, a na sastanku sa premijerom zemlje domaćina Jensem Stoltenbergom bilo je reči o aktuelnim političkim temama, među kojima status Kosova i nastojanja Srbije da postane članica EU. „Srbija ima ključnu ulogu za mir i stabilnost u regionu i Norveška je podržava u procesu evropskih integracija, izjavio je Stoltenberg i izneo uverenje da će Srbija pre Norveške postati članica EU. Pre sastanka sa norveškim premijerom, Tadić je posetio kompaniju "Telenor" i sreо se sa generalnim direktorom Jonom Fredrikom Bakasasom i drugim predstavnicima menadžmenta te kompanije. "Telenor" je najveći strani investitor u Srbiji, gde uspešno posluje već četiri godine, a u februaru 2010. dobio je licencu i za fiksnu telefoniju.

eksperata, vrlo privlačnom za sve inostrane partnere, a medju njima i one koji, poput Srbije, žele da ubrzano modernizuju vlastitu ekonomiju i osposobe je za veće isporuke na strano tržište.

Da ne budemo samo primaoci pomoći

Biznis forum je dobar signal da Srbija i srpska privreda nisu samo primaoci norveških donacija, već da u ovom momentu žele da odgovore jednoj visoko razvijenoj zemlji, kao što je Norveška, na partnerski način, rekao je Miloš Bugarin, predsednik PKS.

Miloš Bugarin je ocenio da je odziv norveških kompanija bio jako dobar, napomenuvši da su skup organizovale PKS i Privredna komora Osla. Na biznis forumu je i grad Užice predstavio svoje projekte u vezi sa privlačenjem norveških investicija - eko sela i aerodrom Ponikve.

"Privrednici iz sektora koji su nastupili na forumu imali su svoje sagovornike u dogovaranju novih poslovnih aranžmana, tako da mislim, a to je ocena i jedne i druge privredne delegacije, da je forum bio veoma dobar", konstatovao je Miloš Bugarin. On je naglasio da je direktor "Telenora" izneo svoje utiske o uslovima poslovanja u Srbiji, što je za nas bilo od izuzetnog značaja, jer se najviše može verovati onoj kompaniji koja je već tu, kao najveći pojedinačni investitor i najveći investitor inače u Srbiji. Bugarin je istakao i da je direktorka "RAPP Zastave" koji su investirali u "Zastavu" u Kragujevcu, govorila o uslovima poslovanja u Srbiji i zaključio da je forum zaista jedan dobar događaj, koji će sigurno rezultirati i povećanjem obima spoljnotrgovinske razmene sa Norveškom i dovesti i do novih investicija. Sa Komorom Osla dogovoren je da se krajem godine organizuje još jedan investicioni biznis forum.

M.Nedić

Poslovni forum u Kazanju

Privrednici Tatarstana zainteresovani za poslovnu saradnju

Predsednik PKS Miloš Bugarin izjavio je na Poslovnom forumu u Tatarstanu da privrednici ove ruske republike pokazuju veliko interesovanje za saradnju sa srpskim preduzećima i izrazio uverenje da će veliki broj kompanija ubrzo sklopiti konkretne poslove

Ministar rada i socijalne politike Rasim Ljajić i Miloš Bugarin, predsednik Privredne komore Srbije, zajedno sa srpskom privrednom delegacijom, razgovarali su u Kazanju, glavnom gradu ruske Republike Tatarstan, o konkretizaciji privrednih aktivnosti dve zemlje, a potpisani je i Sporazum o saradnji sa Trgovinsko - industrijskom komorom Tatarstana.

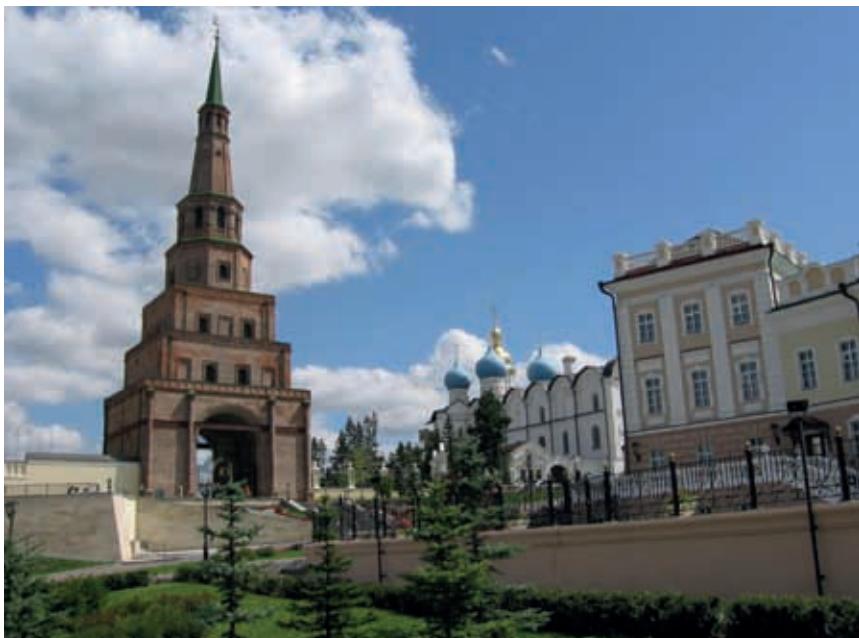
Srbija i ruska Republika Tatarstan uskoro će potpisati okvirni sporazum o privrednoj saradnji, izjavio je predsednik Privredne komore Srbije Miloš Bugarin i naglasio da je to do-

govoren prilikom razgovora članova srpske privredne delegacije, koju je predvodio ministar rada i socijalne politike Rasim Ljajić, sa premijerom Tatarstana Iljdarom Halikovom. Nakon potpisivanja tog sporazuma, uslediće sklanjanje pojedinačnih ugovora u oblasti poljoprivrede, farmacije, hemijske industrije, proizvodnje guma i kaučuka.

Intenziviranje trgovinskih odnosa

Miloš Bugarin je povodom otvaranja Tatarstansko - srpskog poslov-

nog foruma 24. maja ocenio da dve zemlje nisu u dovoljnoj meri iskoristile mogućnosti za intenziviranje bilateralnih trgovinsko - ekonomskih odnosa, a rezultat nastojanja da se odnosi unaprede je i ova poseta srpske privredne delegacije Republici Tatarstan. Prema njegovim rečima postojeći institucionalni okvir između Srbije i Ruske Federacije pruža realne mogućnosti da se unapredi trgovinska saradnja dve zemlje, a pre svega da se, s obzirom na postignut dogovor o dodatnoj liberalizaciji međusobne trgovine, poveća izvoz srpskih proizvoda i usluga na rusko tržište.

U Tatarstanu su boravili predstavnici desetak srpskih kompanija iz oblasti poljoprivredne i prehrambene industrije, proizvođači voća i povrća, farmaceutske, hemijske i građevinske industrije i instituta. U Tatarstanu su bili predstavnici kompanija "Galenika", "Zdravlje Aktavis", "Tigar" iz Pirot-a, "Energoprojekt", "Superior" iz Velike Plane, "Ferveks" iz Novog Sada, "Godes" iz Beograda, Poljoprivrednog kombinata Beograd, PIK Južni Banat, Instituta za ratarstvo iz Smederevske Palanke i Instituta za higijenu i tehnologiju mesa.

Robna razmena Srbije i Rusije

Rusija je sedmi partner Srbije kod izvoza sa učešćem od 4,19 odsto, a prvi u uvozu sa učešćem od 12,7 procenata. U martu 2010. ukupna robna razmena Srbije i Rusije dostigla je 615,2 miliona dolara i beleži blago povećanje u iznosu od oko 6 odsto u odnosu na isti period 2009. godine. Izvoz iz Srbije beleži povećanje od oko 38 odsto u odnosu na prva tri meseca prošle godine i njegova nominalna vrednost iznosi 95,9 miliona dolara. Uvoz beleži neznatno povećanje u odnosu na isti period 2009. u iznosu od oko 1,5 odsto, sa nominalnom vrednošću od 519,3 miliona dolara. Srbija najviše u Rusiju izvozi pokrivače za podove, tapete, podne pločice, lekove, hartiju, a uvozi gas, naftu, sirovi aluminijum.

Obim robne razmene Srbije i Tatarstana je na godišnjem nivou je vrlo mali, oko 11 miliona dolara, u odnosu na ukupnu robnu razmenu sa Ruskom Federacijom.

Konkretizacija sporazuma sa RF

Miloš Bugarin je na otvaranju skupa istakao da Privredna komora Srbije, želeći da konkretizuje prednosti Sporazuma o slobodnoj trgovini između dve zemlje, intenzivno radi na razvoju privredne saradnje sa republikama i regionima Ruske Federacije. "Predlažemo uspostavljanje tešnje privredne saradnje sa komorom Tatarstana potpisivanjem sporazuma o saradnji, razmenom poslovnih informacija, obučavanjem kadra za poslovanje na tržištu ZND, organizovanjem zajedničkih sajamsko - izložbenih manifestacija i razmenom privrednih delegacija", naveo je Bugarin. On je podsetio da je takve sporazume o saradnji PKS potpisala sa Trgovinsko - industrijskom komorom Ruske Federacije, komorama Moskovske oblasti, Kurskom i komorom Krasnodarskog kraja, dok regionalne privredne komore u Srbiji imaju četrnaest potpisanih sporazuma o saradnji sa regionalnim trgovinsko - industrijskim komorama RF u okviru kojih se takođe ostvaruje saradnja između regiona. Miloš Bugarin je naveo da Sporazum o slobodnoj trgovini posebno otvara mogućnost i Ruskoj Federaciji da iskoristi povoljnosti koje pruža CEFTA sporazum, s obzirom da se do 2011. godine predviđa potpuna liberalizacija trgovine u regionu jugoistočne Evrope. S druge strane, Ruska Federacija, Republika Belorusija i Republika Kazahstan formirale su Carinski savez, koji će od 1. jula 2010. godine početi da funkcioniše kao jedinstven carinski prostor tri zemlje, a to je šansa za Srbiju i srpske proizvođače. Prema njegovim rečima, u realizaciji tih ciljeva očekuje se veliki doprinos i od strane Srpsko - ruskog poslovnog saveta, formiranog krajem 2008. godine, koji predstavlja mehanizam obezbeđenja direktnih kontakata između privrednika dve zemlje.

M.Nedić

Poslovni privredni forum u Solunu

Ključna uloga Srbije u razvoju Zapadnog Balkana

Tržište Srbije nosi veliki razvojni potencijal i nemoguće je zamisliti razvoj Zapadnog Balkana bez njene ključne uloge, izjavio je predsednik Republike Boris Tadić otvarajući Poslovni privredni forum u Solunu. Ekonomski odnosi Srbije i Grčke su u stalnom usponu, naglasio je Miloš Bugarin, predsednik PKS

Srbija danas nudi najbolje poslovne prilike na Balkanu, rekao je predsednik **Boris Tadić** na početku foruma, kome je prisustvovao veliki broj privrednika iz Grčke i Srbije. "Srbija je geografsko, poslovno i intelektualno središte tog prostora i kao potpisnik CEFTA sporazuma i istog takvog sporazuma sa Rusijom, Belorusijom i Turском, predstavlja šansu izvoza na tržište od 800 miliona stanovnika", rekao je predsednik Srbije. On je izrazio zahvalnost na podršci koju Grčka pruža Srbiji, kako na političkom, tako i na ekonomskom planu. Više od 200 grčkih kompanija posluje u Srbiji, u koju je Grčka uložila 2,5 milijarde evra investicija. "Samo putem ekonomskih integracija može politički da se stabilizuje Balkan", ocenio je Tadić 3. juna u Solunu.

Predsednik je podsetio da je baš u Solunu, na samitu 2003. godine potvrđena jasna evropska perspektiva regiona i istakao da sedam godina kasnije Srbija ne odustaje od tog strateškog cilja. "Evropska perspektiva je snažan pokretač u procesu demokratizacije i stabilizacije čitavog regiona. Usporavanjem tog procesa najveću cenu ne bi platili samo građani Zapadnog Balkana, već i građani EU", kazao je Tadić i dodao da bi to imalo nesagledive

ekonomski i bezbednosne posledice po čitavu EU. "Evropska unija neće biti kompletna dok u svoje granice ne uključi Zapadni Balkan", posebno je istakao Tadić.

Već postoje strateška partnerstva

Govoreći o svetskoj ekonomskoj krizi, predsednik Srbije je naglasio da je potrebno udruženo ekonomsko reagovanje država na otklanjanju posledica krize. "Kriza je najveća u poslednjih 100 godina, jer su činjene sistematske greške i usled ubrzanog rasta životnog standarda, nije bilo uzdržanosti u potroš-

nji. Danas iz tih grešaka izvlačimo pouke i u decenijama pred nama treba da pokažemo viši nivo discipline", rekao je Tadić. Prema njegovim rečima i Grčka i Srbija danas treba da budu solidarni partneri u teškim okolnostima. "Ja sam danas zato ovde, jer je grčki premijer neposredno posle 5. oktobra, u teškim trenucima, bio sa srpskim narodom, a danas ja želim da pokažem solidarnost sa grčkim prijateljima. Srpski narod smatra grčki narod svojim najbližim prijateljima", zaključio je predsednik Tadić.

Miloš Bugarin, predsednik PKS, izjavio je po završetku Poslovnog

Komore da podrže MSP

"Iako je povećanje izvoza naš prioritet, ljudi koji su danas ovde, nisu samo izvozno orijentisani niti su naši planovi za saradnju jednodimenzionalni, kao što to nikada nije bio ni odnos Srbije i Grčke. Ipak, ono što želimo da promenimo jeste relativno skroman ideo u razmeni malih i srednjih preduzeća, koja učestvuju sa srpske strane svega 23 odsto u izvozu", rekao je Bugarin. Mala i srednja preduzeća čine vitalniji i dinamičniji deo srpske privrede, stvaraju 35 odsto BDP Srbije i zapošljavaju više od 940.000 radnika, naveo je on i dodao da je tu ključna uloga komora da ohrabre, podrže i pomognu sektor malih i srednjih preduzeća za veće učešće u saradnji dve zemlje.

forumu u Solunu, da su na ovom skupu učestvovali predstavnici četrdesetak srpskih kompanija, tri regionalne komore i pet opština, a sa grčke strane je bilo više od 65 kompanija, koje su zainteresovane za unapređenje poslovne saradnje. Podsećajući da Srbija sa grčkim preduzećima već ima strateško partnerstvo u stvaranju direktnih investicija, on je istakao da postoji zaista veliko interesovanje za regionalno povezivanje srpskih i grčkih privrednika, radi nastupa na trećim tržištima. Bugarin je rekao da su obe strane primetile da treba insistirati na tome da se iskoriste svi preferencijali za trgovinu sa zemljama sa kojima Srbija ima potpisane sporazume o slobodnoj trgovini i na zajedničkim nastupima sa regionalnim privredama u trećim državama. "U prvom kvartalu 2010. godine srpski izvoz u Grčku povećan je oko 65 odsto, a uvoz iz Grčke je na nivou prethodne godine, tako da je spoljno trgovinski deficit smanjen za nekoliko puta u odnosu na raniji period", izjavio je Bugarin. Ističući da Grčka kao zemlja, ima problem sa dugovima, on je dodao da se nada da će ona iz tog duga izaći i da ima veoma bogate privrednike i bogate pojedince koji sutra mogu biti potencijalno veoma interesantni investitori u Srbiji.

Zajednički do izlaska iz krize

Predsednik PKS je istakao da Srbija sa velikom pažnjom prati

ekonomski oporavak Grčke, ne samo zato što ima razumevanje za nastale probleme, već i zbog toga što su naše dve privrede vrlo povezane, naročito u finansijskom sektoru, gde grčke banke imaju 16 odsto udela na srpskom tržištu. Prema njegovim rečima i pored negativnih efekata globalne ekonomske krize, trgovinska razmena između dve zemlje beleži i neke pozitivne trendove, kao što je povećana izbalansiranost uvoza i izvoza.

U razmeni sa Grčkom, prehrabeni proizvodi čine gotovo 30 odsto srpskog izvoza, a kada je reč o uvozu, jednaku količinu pokrivaju grčki poljoprivredni proizvodi u vidu povrća i voća 28,7 odsto. Pra-

teći neke od globalnih trendova, Srbija želi da se okuša i u nekim novim pravcima, u kojima je Grčka veoma iskusna, kao što je akvakultura. Miloš Bugarin je dodao da je u toj oblasti moguća saradnja, jer je sa 60 hiljada tona ribe Grčka na petom mesto po uzgoju u EU, a početkom ove godine Komisija EU za hranu i veterinu je potvrdila da je Srbija uvela evropske standarde u sistem proizvodnje i prometa ribe i proizvoda iz akvakulture. Povećanje uspeha Srbije na međunarodnom planu moguće je i kroz razvoj alternativnih izvora energije, transportnih i intermodalnih centara, kao i kroz razvoj privatnog i javnog partnerstva, što je posebno važno za privatizaciju lokalnih javno - komunalnih preduzeća, rekao je predsednik PKS. U vreme velikih kriza, nijedna ekonomija ne treba da se izoluje, već da snagu traži u jedinstvu i povezivanju, kao i zajedničkom iznalaženju rešenja za izlazak iz krize, zaključio je Miloš Bugarin i pozvao grčke privrednike da sa istim elanom nastave da rade i saraduju sa srpskim privrednicima.

M.Nedić

Razgovori grčkih i srpskih privrednika u Solunu

Po završetku Poslovnog foruma, usledili su bilateralni razgovori privrednika dve zemlje. Delegaciju privrednika Srbije činilo je 55 članova i 38 privrednih društava - organizacije iz sektora prehrambene, tekstilne, mašinske i hemijske industrije, telekomunikacija, trgovine i usluga, a delegaciju Grčke oko 70 grčkih preduzeća. U delegaciji su bili i predsednici RPK Novi Sad i RPK Niš, izvršni direktor RPK Subotica, predsednici opština Rača, Pirot, Apatin, Pećinci i zamenik grada načelnika Opštine Svilajnac.

“BCM Trejd”(Agroeksport eksport-import) iz Beograda koji se bavi izvozom žitarica, obavilo je razgovore sa firmom “Interkom” registrovanom na Kipru i firmom “Dimitriaki” iz Atine. Najvažniji rezultat razgovora je organizovanje izvoz kamionskim prevozom za Solun, što ranije ova firma nije mogla da realizuje.

Predstavnik **“Damen Tankers”** iz Novog Sada (prevoz tečnog tereta Dunavom), iskoristio ovaj put da ostvari direktni kontakt sa predstavnicima HIP “Petrohemije” iz Pančeva pošto je HIP “Petrohemija” indirektni klijent firme. U zavisnosti od ishoda razgovora HIP “Petrohemije” i “Helenik Petroleum”, “Damen Tankers” će vršiti prevoz tečnog tereta. Firma je ostvarila značajan kontakt sa “Dynamik Shipping Agency”, koja će zastupati “Damen Tankers” u Grčkoj i pronalaziti klijente.

Predstavnici **DIS “Krnjevo”** (hipermarket i maloprodaja) imali su 15 kontakata sa različitim grčkim kompanijama. Posebno izdvajaju jednog grčkog proizvođača koji bi proizvodio proizvode pod robnom markom DIS, kao i jednu građevinsku firmu koja je ponudila izgradnju marketa.

Predstavnik dve firme: **“Juko hemija”** (kozmetički proizvodi) i **“DTD Ribarstvo”** iz Baćkog Jarka (proizvodnja rečne ribe, distribucija rečne i morske ribe) ostvarilo je kontakte sa uzgajivačem morske ribe u zapadnoj Grčkoj, “Plagton S.A.” i dogovoren je poseta ove firme Srbiji. Za program kozmetike, obavljen je razgovor sa “Kyana Hellas S.A”, grčkom firmom koja ima svoj lanac prodavnica. Razgovaranje je o saradnji u više pravaca - pošto su u pitanju različiti programi,

“Juko hemija” bi plasirala proizvode “Kyana Hellas” i obrnuto.

“Ekofud” iz Niša (prerada hrane, voća i povrća, zainteresovani za uvoz maslina iz Grčke) uspostavila je kontakt sa firmama “Eleones”, “Mitrofarm”, “Asi” oko uvoza maslina iz Srbije.

“Elektroporcelan” iz Aranđelovca (proizvođač izolatora i elektrotehničke keramike) obavio je razgovore sa tri firme: “Artemie”, “Chrispi Import Export Agency” i “Biomet”, zainteresovane za plasman proizvoda “Elektroporcelana” na grčko tržište, odnosno za dugoročnu saradnju i zajedničko ulaganje.

“GOŠA” Holding korporacija obavila je razgovore sa desetak firmi iz solunske regije. Poseban interes je pokazan za isporuku rezervnih delova za vagone i prikolice, montažu čeličnih konstrukcija i objekata, kao i za opremu za površinske kopove i elektrane.

Na zahtev **HIP “Petrohemije”** iz Pančeva, TIK Soluna organizovala je sastanak sa predstavnikom “Helenik Petroleum” iz Soluna. Razgovaranje je o izvozu proizvoda HIP Petrohemije na grčko tržište i uvozu sirove nafte od “Helenik Petroleum”.

“IMT” iz Beograda održao je sastanak sa grčkom firmom “Eurofarm” o izvozu traktora na grčko tržište. Kontakt sa ovom firmom IMT je ostvario pre puta u Solun, a ovom prilikom su nastavljeni pregovori.

“IRITEL” iz Beograda – obavio je razgovor sa grčkom firmom “Eleftheriou Associates Consultants” koja se bavi investicijama u građevinarstvo/infrastrukturne projekte. Razgovaranje je o mogućnosti ugrađivanja određenih delova telekomunikacione opreme IRITEL-a u njihove infrastrukturne projekte. Dogovoren sastanak u Beogradu.

Predstavnik **“Jugometala”** iz Svilajnca (promet traktora i poljoprivredne mehanizacije) obavio je više razgovora sa grčkim kompanijama. Sa firmom Biofal SA razgovaranje je o plasmanu hidrauličnih cilindara na grčko tržište.

"Knott Autofex Yug" iz Bečaja (proizvodnja i prodaja delova za autoprikolice) obavila je razgovore sa 4 firmi. Posebno izdvajaju kontakt sa "Namco International" koji se bave trgovinom.

Predstavnici "Kondive" iz Bujanovca (proizvodnja konditora) ostvarili kontakte, sa kompanijom "For Friends" koja radi distribuciju po HoReCa objektima, hotelima i restoranima. Zainteresovani za namenska pakovanja sa brendom. Drugi kontakt je ostvaren sa firmom Haitoglou Bros Company koja ima proizvodnju i distribuciju konditorskih proizvoda. Predstavnici Kondive su povezali ove dve firme sa predstvincima u Atini.

"Lovopromet" iz Trupala (trgovina ribom i ribljim proizvodima) obavila je više razgovora sa proizvođačima ribe. U pregovorima sa firmom A.Piteris Bros SA oko uvoza dimljene ribe. U toku boravka u Grčkoj, predstavnik "Lovoprometa" obišao je ovu kompaniju.

"Manifattura Europea" iz Niša (proizvodnja muške i ženske konfekcije) imala je više kontakta, a posebno izdvajaju sastanak sa zastupnikom jedne tekstilne firme iz Egipta koji je ponudio repromaterijal, zatim sa zastupnikom više francuskih modnih kuća u Grčkoj koji se interesovao za lon poslove u Srbiji, kao i kontakt sa grčkom firmom koja ima više maloprodajnih radnji i koja bi plasirala proizvode ove firme iz Srbije.

Predstavnik "Vicont" iz Beograda (proizvodnja i plasman delova za privredna vozila) ostvario više kontakata ("Mytilinaos Bros", "Vanis SA", "Namco International", "Biofal Sa"), posebno izdvajaju kontakt sa "Biofal", sa kojima pregovaraju o isporuci mehanizma za vrata.

"Znam Co" iz Beograda (proizvodnja, izvoz auto delova, delova za poljoprivrednu mehanizaciju) imali su razgovore sa „starim“ partnerima iz Soluna i u toku Poslovnog foruma ostvarili kontakte sa novim partnerima ("Auto GS SA", "Mytilinaos Bros", "Keladis Agencies", "K.Kouimtzis SA", "Namco International") u vezi sa isporukom delova za auto industriju. Postoji mogućnost saradnje sa novim partnerima jer je saradnja sa postojećim partnerima u zastoju zbog krize.

Predstavnik "FAP" Priboj imao je više sagovornika ("Namco Intern. Sa", "Auto Gs S.A.", "Mytilinaos Bros", "Chrispi Import Export Agency", "Dynamic Shipping Agencie", "K. Kouimtzis S.A.", "Biofal Sa") koji su uglavnom nudili FAP-u svoje delove za vozila. Jedna od kompanija se bavi nadgradnjom vozila i zainteresovana je za plasman FAP-ovih vozila na grčko tržište.

Poslovni forum u Ljubljani

Zajednički nastup na trećim tržištima

Predsednik Vlade Srbije Mirko Cvetković izjavio je da poverenje koje je izgrađeno između poslovnih ljudi iz Slovenije i Srbije predstavlja veliki kapital koji treba zajednički uložiti u privredne aktivnosti obe zemlje, a Miloš Bugarin, predsednik PKS, primetio je da na slovenačkom tržištu nema dovoljno srpskih proizvoda

Sa mojim kolegom, premijerom Slovenije **Borutom Pahorom** i predstavnicima Vlade Slovenije razgovarao sam i o zajedničkom nastupu srpskih i slovenačkih preduzeća na trećim tržištima, za šta postoji obostrani interes, rekao je predsednik Vlade **Mirko Cvetković** u uvodnom izlaganju na Poslovnom forumu u ljubljanskoj privrednoj komori 26. maja ove godine. On je istakao da je u razgovoru sa Pahorom konstatovano da postoji potencijal za razvoj ove vrste saradnje koja može da otvorи značajna nova tržišta za preduzeća iz obe države i doprinese povećanju zaposlenosti i životnog standarda građana. Cvetković je ohrabrio privrednike da povećaju prisustvo na tržištu Slovenije, kako kroz

plasman proizvoda i usluga, tako i kroz direktnе investicije jer je to najbrži put za ulazak na evropsko tržište. Premijer je naglasio da posetu Sloveniji smatra posebno značajnom zbog privredne povezanosti dve zemlje.

“Srbija i Slovenija konstantno una- pređuju saradnju, kako u domenu spoljnotrgovinske razmene, tako i u pogledu investicija. Slovenski investitori su najbrojniji u Srbiji, a iskustvo nam je pokazalo i da su ta ulaganja bila kvalitetna”, ocenio je Cvetković. Premijer je ukazao i na dosadašnje odgovorno ponašanje slovenačkih investitora, ističući da su oni i u uslovima krize nastavili da podržavaju ulaganja u srpsko tržište i na taj način dali doprinos smanjenju negativnih efekata krize u Srbiji.

Projekti regionalnog karaktera

Cvetković je poručio da će Vlada doneti nove mere i uložiti napor da poboljša poslovni ambijent u Srbiji. “Sve mere ekonomske politike koje Vlada namerava da sproveđe biće izbalansirane i neće imati negativan uticaj na makroekonomsku stabilnost zemlje”, poručio je Cvetković učesnicima privrednog skupa. On je naglasio da će Vlada intenzivirati kratkoročne mere usmerene na podršku privrednom rastu, povećanje zaposlenosti i unapređenje socijalne sigurnosti najugroženijih kategorija stanovništva. Cvetković je podsetio da se mere uglavnom i odnose na najznačajnije investicije u izgradnju i rekonstrukciju putne, železničke i energetske infrastrukture.

Premijer je podsetio da Srbija planira da samo u ovoj godini uloži više od 1,5 milijardi evra u ove projekte ili oko pet odsto BDP i da time dodatno stimuliše privrednu aktivnost i zapošljavanje. “Većina ovih projekata ima regionalni karakter i očekujemo da će slovenska preduzeća učestvovati u njihovoј realizaciji”, poručio je Cvetković. Premijer se osvrnuo i na makroekonomsku

kretanja u Srbiji, istakavši da naša zemlja beleži prve znake privrednog oporavka kroz rast industrijske proizvodnje i izvoza, što je najviše doprinelo rastu BDP od jedan odsto u prvom kvartalu ove godine. “Dosadašnja saradnja sa MMF dala je dobre rezultate na ublažavanju efekata krize i predstavlja pouzdanu osnovu za dugoročni razvoj zemlje”, ocenio je premijer Mirko Cvetković.

Lakše poslovanje na oba tržišta

Predsednik Privredne komore Srbije **Miloš Bugarin** primetio je da na tržištu Slovenije nema dovoljno srpskih proizvoda i predložio otvaranje hipermarketa sa robom iz Srbije i veći izvoz poljoprivrednih proizvoda preko slovenačkih kanala.

Miloš Bugarin je rekao da je robna razmena po nameni nepovoljna za nas, jer u izvozu značajno mesto zauzimaju repromaterijal i sirovine, a u uvozu, roba široke potrošnje. U Ljubljani je potpisani i Memorandum o saradnji između Javne agencije za preduzetništvo i strane investicije Slovenije i srpske Agencije za strana ulaganja i promociju izvoza (SIEPA). Miloš Bugarin je podvukao da bi Memorandum trebalo da olakša srpskim i slovenačkim investitorima aktivnosti na oba tržišta i podsetio da je krajem marta ove godine u Beogradu objavljen dvogodišnji konkurs za podsticanje direktnih stranih investicija u Sloveniji, od čega je za ovu godinu namenjeno oko 6,5 miliona evra, a za 2011. godinu oko osam miliona evra.

Prema informacijama od srpskih preduzeća, postoje realne mogućnosti našeg plasmana gotovih poljoprivrednih proizvoda pogotovo se-menske robe, voća i povrća, preneo je predsednik PKS. Prema njegovim rečima, jedno od područja saradnje može biti i energetika, a velike mogućnosti postoje na unapređenju saradnje u izgradnji saobraćajne infrastrukture. Bugarin se osvrnuo i

na robnu razmenu sa Slovenijom, istakavši da je ona od 2000. godine do danas višestruko uvećana. “Ove godine, bilateralna razmena je ponovo povećana i za prva četiri meseca iznosila je 265 miliona dolara, što je za 17 odsto više u odnosu na isti period prošle godine”, naveo je Miloš Bugarin.

Ljubljana bez stečaja

Delegaciju srpskih privrdnika primio je i **Zoran Janković**, gradonačelnik Ljubljane, koji je naglasio da se u glavnom gradu Slovenije i pored ekonomske krize realizuje veliki broj investicija ukupne vrednosti od jedne milijarde evra. “Kada je krenula ova kriza pre dve godine mi smo odlučili da kreнемo još brže sa našim investicijama, a razloga su dva - nikada jeftinije nije bilo nego sada, a drugi je da će to dati podsticaja privredi, što se i ispostavilo kao tačno, jer mi u Ljubljani nismo imali nijedan stečaj”, naglasio je Janković.

Trenutno, najveća gradilišta su “Stožica”, gde je i pored sudskog spora sa srpskom “Deltom”, koja zbog krize nije uplatila prvu ratu za realizaciju tog projekta, angažovan drugi investitor. “Stadion i sportska dvorana u okviru “Stožice” privode se kraju i biće završeni za mesec dana”, najavio je Janković i dodao da bi trgovački centar trebalo da bude izgrađen do kraja ove godine. Za investitora je izabran austrijsko - slovenački konzorcijum “GREP” sastavljen od slovenačkih preduzeća “Gradisa”, “Grupe G” i “Energoplana” i “Super Nove” iz Austrije. Druga velika investicija je izgradnja Regionalnog centra za preradu smeća, evropski projekat koji se radi za 17 slovenačkih opština, kazao je Janković i naveo da je ukupna vrednost samo ova dva projekta oko 500 miliona evra.

M.Nedić

Poslovni forum u Nikoziji

Kipar iskreni partner u budućem razvoju Srbije

Srbija svoju stratešku poziciju želi da iskoristi kroz praktičnu održivu i dugoročnu strategiju ekonomske saradnje sa svim vodećim svetskim privredama i zato vidi

Kipar kao iskrenog partnera u budućem razvoju, rekao predsednik PKS

Miloš Bugarin

Kiparsko - srpski poslovni forum otvorili su predsednik Srbije **Boris Tadić** i njegov kiparski kolega **Dimitros Hristofijas**, a delegaciju tridesetak srpskih privrednika i menadžera, koji su zainteresovani za proširenje poslovne saradnje sa kiparskim kolegama i započinjanje novih ekonomske projekata predvodio je predsednik PKS **Miloš Bugarin**.

"Srbija je dinamična zemlja, stabilna i želi da uđe u EU. Naša dužnost je da radimo zajedno, vlasti i privrednici, i nadam se da će ova poseta ubrzati i poboljšati naše ekonomske odnose", kazao je predsednik Tadić. Srbija i Kipar imaju izvanredne političke odnose, koje, međutim, ne prate tako dobri ekonomski odnosi, naveo je Tadić, dodajući da to u budućnosti treba da se promeni. On je ukazao da je, zajedno sa kiparskim kolegom, predsednikom Dimitrisom Hristofijasom, zaključio da je nivo trgovinske razmene veoma nizak, ali da nema prepreka da se on u budućnosti poveća. Predsednik Srbije je rekao da Kipar podržava Srbiju u pravcu evropskih integracija.

Privrednici da vode računa o interesima Srbije

Predsednik Srbije Boris Tadić, uputio je posle otvaranja Kiparsko - srpskog poslovнog foruma u Nikoziji, poruku domaćim privrednicima da vode računa o interesima Srbije, naglasivši da ne bi smelo da se događa da neki domaći biznismeni ostvaruju profit u Srbiji, a imaju registrovane firme u inostranstvu. Predsednik Tadić je istakao da se ne meša u slobodu poslovanja domaćih privrednika, ali da želi da im uputi "apel i jasnu poruku" da vode računa o "interesu zemlje u kojoj privređuju i iz koje potiču". "Primećujem da mnogo naših privrednika ima registrovane kompanije na Kipru. Ono što sam uviđeo kao potencijalni problem, je kao što je bilo u prošlosti za vreme vlade Vojislava Koštunice, da se prodaju neka preduzeća koja ostvaruju profite na tržištu Srbije, a registrovana su na Kipru. Tada novac ne ide u Srbiju već u banke na Kipru, a naše banke i država ne dobijaju ništa od poreza", ukazao je predsednik Srbije.

U obraćanju učesnicima biznis foruma, Tadić je pozvao kiparske privrednike da ulazu u Srbiju, ukazavši da srpsko tržište ima veliki potencijal. Prema njegovim rečima, Srbija je centralno tržište u regionu i preko CEFTE može da opsluži tržište od 30 miliona ljudi.

"Kipar je naš pouzdan partner i saveznik u tom smislu i dobar advokat naših interesa u evropskim institucijama", rekao je predsednik Tadić.

Investitori sigurni u Srbiji

"Nama su potrebni partneri, koji umeju da donesu novi kvalitet, kapital i tehnologiju, a da zauzvrat dobiju izuzetno visok nivo podrške države i visokokvalifikovane stručnjake", istakao je predsednik PKS Miloš Bugarin na Kiparsko - srpskom poslovnom forumu 21. maja u Nikoziji. Ono što Srbija može da garantuje jesu otvorenost, bliska saradnja i najveća moguća sigurnost investitorima, rekao je predsednik PKS. Bugarin je ukazao da je ova godina izuzetno važna za Srbiju dodavši da, posle uspostavljanja strateških partnerstava sa Italijom, Francuskom, Nemačkom, ali i Kinom, naša država očekuje status zemlje kandidata EU krajem ove ili početkom sledeće godine.

Pored CEFTA, kako je istakao, sporazumi o slobodnoj trgovini sa EU, Rusijom, Belorusijom, kao i oni koji će biti aktivirani u vrlo kratkom roku sa EFTA i Turском, daju Srbiji prohodnost do 800 miliona potrošača. Navodeći da Srbija sa optimizmom očekuje izlazak iz recesije, Bugarin je predočio da je u prvom kvartalu 2010. godine, bruto društveni proizvod u našoj zemlji imao realan rast od jedan odsto u odnosu na isti period prošle godine, posle pada u četiri uzastopna kvartala u 2009. godini.

"Stvaranje regionalnog energetskog tržišta i jedinstvenog prekograničnog prenosa električne energije i prirodnog gasa, jedan je od glavnih ciljeva Srbije sa drugim zemljama u regionu, čime se obezbeđuje sigurnost snabdevanja i isporuka energenata", rekao je Bugarin. Prema njegovim rečima u narednih pet do sedam godina u oblast energetike u Srbiji, biće in-

vestirano oko devet milijardi evra, u planu je izgradnja novih elektroenergetskih kapaciteta, a predviđen je i završetak izgradnje termoelektrane "Kolubara B", kao i izgradnja trećeg agregata u termoelektrani „Nikola Tesla“, u saradnji sa Republikom Srpskom i nekoliko hidrocentrala na reci Drini. Planira se i treća hidrocentrala na Dunavu "Đerdap 3". Bugarin je istakao da su alternativni izvori energije budućnost Srbije i potencijal za smanjenje energetske zavisnosti.

Prijatelji u teškim vremenima

Ova godina je važna za Srbiju jer će ključna ulaganja u narednom periodu biti investicije u infrastrukturu - u planu je završetak autoputa na Koridoru 10, od granice sa Mađarskom do granice sa Makedonijom i krak do granice sa Bugarskom, kao i izgradnja autoputa od Beograda do južnog Jadranu. U izgradnju autoputeva u Srbiji narednih godina biće uloženo oko pet milijardi evra. U narednom periodu očekuje se privatizacija velikih javnih preduzeća, kao što su "Telekom", avio-kompanija "JAT", "Železnica Srbije", komunalna preduzeća, veliki industrijski kompleksi - "Galenika", "Prva petoletka", "IMT", "IMR". Miloš Bugarin je naglasio da Srbija vidi šansu za dugoročno partnerstvo i u oblasti poljoprivede, kao jednog od zaštitnih znakova naše zemlje, kao i mašinske industrije, koja sve više dobija zamah.

"Srbija i Kipar gaje prijateljske odnose podjednako u ekonomiji kao i u politici, a kao što je to slučaj sa pravim prijateljstvima, ona se sklapaju upravo u teškim vremenima, kada se mora raditi sa onim što je na raspolaganju. Srbija je, u teškim vremenima, u Kipru uvek imala pouzdanog prijatelja, koji je, kada su sva vrata bila zatvorena, svoja držao otvorenim uprkos pritiscima", zaključio je Miloš Bugarin, predsednik PKS.

M.N

Srbija i okruženje

Prema oceni EBRD u Srbiji se ove godine očekuje veća ekonom-ska ekspanzija nego u drugim državama, nastalim od republika bivše Jugoslavije

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) povećala je, u svojoj najnovijoj prognozi, procenu ovogodišnjeg privrednog rasta u Srbiji na 2,4 odsto, što je najveća ekonomski ekspanzija koju bi u 2010. trebalo da ostvari neka od šest republika bivše Jugoslavije. Inače, Vlada Srbije prognozira za ovu godinu rast bruto društvenog proizvoda od dva odsto.

Najveći privredni rast među bivšim jugoslovenskim republikama posle Srbije, ove godine imaće Makedoniju - dva odsto - dok će uspon privredne aktivnosti u Sloveniji biti nešto niži - 1,9 procenata. Prošle jeseni, EBRD je ovogodišnji privredni rast u Srbiji procenila na jedan odsto.

Hrvatska i Bosna i Hercegovina u 2010. mogu ostvariti, prema oceni eksperata EBRD, minimalnu stopu privrednog rasta od 0,6 procenata, dok je za Crnu Goru projektovan još manji ekonomski uspon od svega 0,4 odsto. Srbija bi trebalo, zajedno sa Makedonijom, takođe da bude lider ekonomski ekspanzije u regionu sa stopom rasta od 3,2 odsto, dok će uspon makedonske privrede u tom periodu biti nešto veći - 3,8 procenata, predviđa EBRD.

Slovenija u 2011. može očekivati ekonomski rast od 2,7 odsto, Hrvatska i Crna Gora - dva procenta, a BiH - 1,9 odsto, prognozira EBRD.

B.G.

Organizacija za crnomorskou ekonomsku saradnju

Naći profit u regionu

Biznismeni nemaju poverenja u internacionalne i regionalne organizacije, a naš cilj je da ih ubedimo da je saradnja u regionu njihov interes, rekla je Efticija Bakopoulos, generalni sekretar Sekretarijata Poslovnog saveta Organizacije za crnomorskou ekonomsku saradnju prilikom posete PKS

Trodnevno zasedanje 35. generalne skupštine Parlamentarne skupštine Crnomorske ekonomiske saradnje (PSCES) održano je od 1. do 3. juna u Beogradu i označilo kraj šestomesečnog predsedavanja Srbije, čije je место preuzeila Turska. U zasedanju je učestvovalo 140 predstavnika parlamenta 12 zemalja šireg crnomorskog regiona, a raspravljalo se o pitanjima iz oblasti kulture, obrazovanja i finansija. Na dnevnom redu su bila i neka pitanja iz oblasti ekonomije, trgovine, tehnologije i ekologije, a između ostalih, usvojene su preporuke o ispravnosti hrane.

Po modelu komora

Tim povodom u Beogradu je boravila **Efticija Bakopoulos**, generalni sekretar sekretarijata Poslovnog saveta Organizacije za crnomorskou ekonomsku saradnju (BSEC). Predstavljajući svoju viziju, ona je istakla želju da crnomorski region postane ekonomski razvijen i integriran. Da bi se to postiglo, potrebna je bliza saradnja svih tela BSEC s jedne strane, ali i svih poslovnih asocijacija u zemljama članicama, a to su Albanija, Azerbejdžan, Bugarska, Grčka, Gruzija, Jermenija, Moldavija, Rumunija, Rusija, Srbija, Turska

i Ukrajina. Sedište Organizacije je u Istanbulu, gde se nalazi Stalni međunarodni sekretarijat BSEC.

Osnovni cilj BSEC je stvaranje povoljne ekonomske i političke klime za saradnju u regionu, pre svega, u oblasti privrede. U poslednje vreme aktivnosti BSEC čine i nastojanja da se region približi standardima EU. Privredne komore su najstariji i najrazvijeniji model udruživanja privrednika i one su nam uzor, kaže Efticija Bakopoulos. Na dužnost u Organizaciji za crnomorskou ekonomsku saradnju došla je iz službe u ekonomskoj diplomaciji, a imala je ideju da se ova organizacija transformiše u informativni centar za biznismene. Razmišljala sam šta možemo da uradimo da biznismeni steknu poverenje u internacionalne i regionalne organizacije. Oni imaju poverenja u nacionalne organizacije, ali se pitaju koji je njihov interes, gde je njihov profit ako su u organizaciji regionalnog nivoa. Mi treba da ih ubedimo da su regionalne teme takođe teme od njihovog interesa. Moj prvi napor je bio da povećam kapacitet sekretarijata kao organa koji treba da obezbedi usluge, među kojima je prioritet lista kontakata na regionalnom nivou. Htela sam da sekretarijat ima detaljne podatke iz svih 12 zemalja i da ima uvid u kompatibilnost kapaciteta i grana.

Sve zemlje članice su različite po međunarodnom statusu, a pripadaju i različitim drugim zajednicama. Srbija je među zemljama Zapadnog Balkana, Bugarska nova EU članica, Grčka stara EU članica, ali one su takođe deo oblasti od Jadrana do Kaspijskog mora, koja treba da bude smatrana jedinstvenom ekonomskom regijom. Polako, preko ovih regionalnih integracija, treba da stignemo do evropske integracije, a BSEC je sredstvo da to ostvarimo.

Opterećeni nepoverenjem

Međutim, ma kako različiti, go tovo svi privrednici 12 zemalja Crnomorskog regiona uglavnom pokazuju nedostatak poverenja u organizacije koje nisu vladine. To može da se otkloni tako što će se biznismeni povezivati sektorski na nivou regiona. Međunarodne organizacije, i vladine i nevladine, imaju i funkciju lobiranja, kaže Bekopoulos, i dodaje da bi trebalo da razmotrimo kako najbolje da iskoristimo sve potencijale regiona.

Osim nepoverenja u regionalne organizacije, države su opterećene i mnogim međusobnim konfliktima i nepoverenjem. Ni predstavnici biznisa nisu skloni da lako prevazilaze odnose koje diktiraju njihove

Cromorska saradnja

Republika Srbija u 2009. godini ostvarila je ukupnu robnu razmenu sa zemljama Crnomorskog regiona u visini od 5,2 milijarde dolara. Izvoz iz Srbije u ovaj region iznosio je 1,5 miliardi dolara i učestvovao je u ukupnom prošlogodišnjem izvozu Srbije 17,6 procenata. Uvoz iz zemalja ovog regiona dostigao je 3,7 miliardi dolara, a njegovo učešće u ukupnom uvozu Srbije bilo je 23,5 odsto. Najveći izvoz i uvoz realizovan je sa Ruskom Federacijom i Rumunijom, a najmanju saradnju ostvarujemo sa Jermenijom i Gruzijom. Svakako, kada posmatramo uvoznu stranu, moramo imati u vidu da je samo uvoz iz Ruske Federacije dostigao skoro 2 milijarde dolara, od čega se više od 75 procenata odnosi na sirovu naftu i prirodni gas.

vlade. Ipak, poverenje počinje uspostavljanjem ličnih odnosa, tvrdi Eftychia Bacopoulou. Prvo verujemo ljudima. Lični susreti služe da se smanje strasti i da privrednici počnu da sarađuju, pa da onda oni vrše pritisak na svoje institucije i vlade. Ovaj trenutak je nepovoljan jer postoje mnogi bilateralni nesporazumi među državama BSEC, kao što je konflikt između Rusije i Gruzije, zbog čega Gruzija nije prihvatala predsedavanja, što je šteta, jer BSEC nije politička već privredna organizacija. Ali je izazov i okupiti Azerbejdžan i Jermeniju. Izazov za budućnost je da se svi okupe za istim stolom.

Ništa lakše nije ni ubediti svet da je crnomorski region kao celina bitan za saradnju. To se može postići uspostavljanjem biznis planova i promocijom investicionih pogodnosti celog regiona, konkretnim bilate-

ralnim sastancima i događajima koji treba da budu organizovani u nekoj zemlji regiona, ili pak u nekoj drugoj državi, gde bi se promovisao ceo region. Ne dobijamo ništa sedeći i čekajući da investitor i partneri sa razvijenih tržišta dođu kod nas. Moramo da priđemo mi njima. U uslovima krize, kada je teško privući investitore, morate da im date konkretne razloge zašto da dođu baš kod vas, kaže Bekopulos.

Najviše pogodena mala i srednja preduzeća

Treba takođe da promovišemo mala i srednja preduzeća, jer u svim našim zemljama gotovo sve kompanije su male i srednje, osim velikih sistema u Rusiji iz oblasti energetike, ili velikih igrača koji su ušli u državno - privatno partnerstvo. A u

Evropi su baš ta mala i srednja preduzeća najviše pogodena krizom, za razliku od SAD, gde su najviše pogodene velike kompanije. Izazov je pomoći MSP da prežive i da održe proizvodnju. Poslovanje u regionu kao jedinstvenom ekonomskom entitetu je jedan od izlaza. Da bismo im poslovanje učinili jeftinijim, hoćemo da svaki sektor na nivou zemlje napravi konkretnu listu potreba. Potrebna je vizija za koju lobiramo kod vlada. Poslovni ljudi stalno nailaze na prepreke u poslovanju, a da bi one bile otklonjene morate da ubedite vlade da promene regulativu. Za to vam treba lobiranje i za to vam trebaju regionalne organizacije kakva je BSEC, zaključuje Efticija Bakopoulos.

Srbija i Crna Gora postale su članice BSEC u aprilu 2004. godine, a na 31. sastanku Upravnog odbora Poslovног saveta BSEC, održanog 20. aprila 2006. godine u Bukureštu, Privredna komora Srbije zvanično je primljena u članstvo Poslovног saveta ove organizacije. U organizacionom smislu, u okviru BSEC postoje Savet ministara spoljnih poslova zemalja članica, Parlamentarna skupština zemalja članica, Poslovni savet, Crnomorska trgovачka i razvojna banka i 18 radnih grupa u skladu sa ciljevima Organizacije.

Mirjana Stefanović

Izazovi pristupa EU

Prehrambena bezbednost Evrope

Srbija želi da postane strateški partner EU u proizvodnji hrane, rekao je predsednik **Boris Tadić**, otvarajući Ministarsku konferenciju "Reforma zajedničke poljoprivredne politike - izazovi pristupa i saradnje" održanu 14. maja ove godine u Domu Narodne skupštine u Beogradu.

Konferencija je deo široke rasprave koja se vodi u zemljama EU ali i u zemljama koje žele to da postanu, a tiče se donošenja nove reformisane zajedničke poljoprivredne politike EU. Predstavnik EU **Jirži Pleva** najavio je usvajanje usaglašenog teksta reformisane Zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) za kraj ove godine. Posebno je važno da se sa tim izmenama evropske poljoprivredne regulative upoznaju zemlje koje tek harmonizuju svoje zakonodavstvo, kakva je Srbija, da bi i te izmene bile na vreme uzete u obzir. Pleva je na Ministarskoj kon-

ferenciji pristupanje EU uporedio sa uskakanjem u voz koji se kreće, jer zemlje kandidati treba da se harmonizuju sa nečim što se i samo stalno menja. Regulativa vezana za poljoprivrednu i sada je najobimniji zakonski tekst EU, pa je za Srbiju, u kojoj je poljoprivreda jedna od retkih privrednih grana u suficitu, Ministarska konferencija o reformi ZPP dogadjaj od prvorazredne važnosti. Svi koji u Srbiji rade na pravnom okviru poljoprivredne politike moraju da budu u toku sa promenama i reformama ZPP, jer je to preduslov korišćenja EU fondova.

Obezbediti prehrambenu bezbednost

Definišući proizvodnju hrane kao jedan od izazova naše civilizacije, predsednik Srbije **Boris Tadić** istakao je da je Srbija pogodena kri-

zom, ali raspolaže resursima kakvima mnogi ne raspolažu. Srbija nije ista kao pre 40 godina, i neće biti ista za 40 godina, podsetio je predsednik, ukazujući da su sadašnje generacije obavezne da budućim generacijama obezbede prehrambenu bezbednost, što će biti najveće iskušenje 21. veka.

U 2009. poljoprivreda je ostvarila dve milijarde dolara izvoza, rekao je Tadić i izrazio očekivanja da to bude pet milijardi, kao i da Srbija postane strategijski parner EU u bezbednoj proizvodnji hrane.

Poljoprivreda je davno prestala da bude jedino proizvođač sirovina za ostale grane industrije i poprimila višedimenzionalni, multifunkcionalni karakter, rekao je **Miloš Bugarin**, predsednik PKS na Međunarodnoj ministarskoj konferenciji. Ona postaje sve više promoter ruralnih oblasti u atraktivne sredine za život i rad. Istovremeno je i

Unakrsna ispunjenost uslova

Budućnost zajedničke poljoprivredne politike Evropske unije je unakrsna ispunjenost uslova, opšti je stav iznet na Ministarskoj konferenciji. To znači objedinjeno zakonodavstvo u oblasti ljudskog zdravlja, životne sredine i poljoprivredne proizvodnje. Potreba za objedinjavanjem zakonodavstva u posmenutim oblastima u EU javila se nakon izbijanja krize "ludih krava" 1999. godine, kada se videlo da su svi ti segmenti medusobno povezani. Iako su potrebne norme i ranije postojale, nisu bile povezane u sistem, a stepen njihove primene u različitim članicama EU bio je različit.

osnovni činilac zaštite životne sredine i razvoja ruralnih oblasti putem unapređenja seoske infrastrukture i očuvanja kulturnog nasleđa naše zemlje. Zato danas fokus agrarne politike i politike ruralnog razvoja nije više samo na stanovništvu, radno angažovanom u poljoprivredi, već je obuhvaćen i deo populacije u ruralnim oblastima, koja svoju egzistenciju ne obezbeđuje samo iz poljoprivrede, rekao je Bugarin.

Beograd, centar evropske poljoprivrede

Srpski ministar poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede **Saša Dragin**, pozdravljajući svoje kolege iz Poljske, Hrvatske, Češke, Estonije, Mađarske, Portugalije, Slovačke i druge učesnike konferencije, rekao je da je „poljoprivreda izložena čudima klime i čudima tržišta“. Srbija je u prethodnih godinu ipo usvojila 31 zakon i preko 100 podzakonskih akata vezanih za poljoprivredu. Dragin je podsetio da je srpska poljoprivreda prošle godine ostvarila suficit od 670 miliona dolara i rast od dva odsto, i izrazio zadovoljstvo što je održavanjem tako važne konferencije u Beogradu, Srbija postala centar evropske poljoprivrede. Takođe je najavio razvoj srpske poljoprivrede „na principima socijalne pravde i po modelu EU“.

Polovinu teritorije Grada Beograda čini poljoprivredno zemljište, rekao je **Milan Janković**, predsednik PK Beograda, što pruža velike mogućnosti snabdevanja i čini ga najvećim tržištem u Jugoistočnoj Evropi. To

potvrđuje da ni jedan deo Srbije, niti bilo koja institucija i lokalna samouprava, može da bude nezainteresovana za poljoprivrednu. O tome šta konkretno znači reforma evropske ZPP najviše je govorio zamenik komesara Evropske komisije za poljoprivrednu **Jirži Pleva**. Zbog ekonomске krize, posle 2013. godine, ZPP će biti drugačija, rekao je Pleva i naveo uticaj promenljivosti poljoprivrednih cena, smanjenja prihoda na poljoprivrednim gazdinstvima, pitanja bezbednosti hrane i sl. Novi tekst ZPP biće objavljen krajem ove godine, a sa držaće novi pogled na poljoprivrednu u kontekstu revizije budžeta EU za period od 2010. do 2020. Tokom usaglašavanja teksta nove ZPP, tokom narednih šest meseci, vruće teme za diskusiju biće vezane za direktna plaćanja, ruralnu politiku, klimatske promene i očuvanje biodiverziteta, zaključio je Pleva. Zajednička poljoprivredna politika EU počiva na četiri stuba, a to su direktna plaćanja, ruralni razvoj, finasije i organizacija jedinstvenog

zajedničkog tržišta. To je sistem koji je u prethodne dve godine dobio nova zakonska rešenja, a Srbija, koja je predala kandidaturu za članstvo, treba da se prilagodi da bi mogla da se uklopi u evropsko poljoprivredno tržište.

Nova evropska regulativa

Izmene ZPP, na kojima se sad radi, predviđaju da naplata neće biti moguća dok se ne ispune unakrsno uskladieni uslovi, a regulativa o ruralnom razvoju, borbi protiv klimatskih promena, očuvanju biodiverziteta, razvoju obnovljivih izvora energije, sada je vezana za poljoprivredu. Iako postoji konsenzus o tome da politika proizvodnje hrane mora da bude u saglasnosti sa očuvanjem životne sredine, zdravlja ljudi i životinja, vode i zemlje, u usaglašavanju nove ZPP iskršavaju problemi vezani za finansiranje jer, kako sada stvari stoje, projektovani budžet EU posle 2013. godine ne predviđa značajna sredstva za podsticaje u poljoprivredi, pa će ona morati da se oslanja na fondove i sistem razdvojenih plaćanja.

Kako se EU uprkos krizi, nije odrekla širenja, njen predstavnik na Ministarskoj konferenciji u Beogradu Jirži Pleva izrazio je uverenje da će se ipak naći način da i poljoprivreda budućih članica dobije pomoć i podsticaj prilikom stupanja na zajedničko tržište.

Mirjana Stefanović

Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu

Agrobiznis bez starog sjaja

Štandovi sajamskih izlagača pokazali su sve posledice globalne ekonomske krize, a prateće manifestacije i stručni skupovi odslikavali samo želje našeg agrara. Zemљa partner bila je Mađarska, koja je prošle godine izvezla 30 odsto poljoprivredne proizvodnje

Kišno nebo za vreme 77. međunarodnog poljoprivrednog sajma u Novom Sadu, od otvaranja do zatvaranja kapija, bilo je prava boja ovogodišnje najveće sajamske manifestacije u regionu. Na sajmu je dostignuća u proizvodnji hrane prikazalo oko 1.300 izlagača iz 24 zemlje, a od toga strane kompanije čnile su samo 30 odsto učesnika. I obroj od 300.000 posetilaca, zabeležen na ovogodišnjoj agrarnoj sajamskoj priredbi, bio je najmanji u poslednjih deset godina. Ovogodišnji Sajam karakteriše i izložba stoke od 3.000 živih grla.

Za razliku od prethodnih godina, kada je uglavnom predsednik ili premijer Srbije otvarao najveću agrarnu manifestaciju, ove godine ta čast pripala je predsedniku Vlade Vojvodine dr Bojanu Pajtiću, a mesto za govornicom uzimali su po tradiciji resorni ministar poljoprivrede i direktor Novosadskog sajma, ali sada i gradonačelnik Novog Sada, kao i ministar poljoprivrede zemlje partnera, ove godine je to bila Mađarska. Ovogodišnju priredbu karakteriše i to što je nije posetio nijedan ministar iz Vlade Srbije, izuzev resornog ministra poljoprivrede.

Težište na malom proizvođaču

Otvarajući Sajam, Bojan Pajtić je podsetio da je domaća poljoprivreda prošle godine ostvarila deficit u trgovinskoj razmeni sa svetom od 640 miliona dolara (izvoz je bio

Najteži bik i najskupljia mašina

Tri bika na izložbi stoke zajedno su težila oko četiri tone. Najteži među njima, bilo je bik Dragan, ukrštenih rasa šarole i limuzin, sa svojih 1,6 tona, a vlasništvo je mesare "Đurđević" iz Pećinaca. Kupljen je na prošlogodišnjem sajmu, a u oktobru će imati četiri godine. "Holmerov" kombajn za repu "Terra-Dos 3" prodat je na Sajmu za 483.000 evra i to je bila najskupljia poljoprivredna mašina. Reč je o kombajnu za vađenje šećerne repe koji ima i uređaj za ubacivanje repe u kamion, uz minimalnu količinu otpada. On ima i ugrađen kombinovani tarup za odrstranjivanje repinog lista.

1,94 milijarde, a uvoz 1,3 milijarde dolara). On je naglasio da je u agraru Srbije bez obzira na globalnu ekonomsku krizu u 2009. godini zabeležen rast od oko dva odsto. Ministar poljoprivrede u Vladi Srbije dr Saša Dragin rekao je da je agrarna politika Srbije socijalno odgovorna i da je okrenuta prema malom proizvođaču, što će ostati

težište Ministarstva poljoprivrede i u budućnosti. Ministar poljoprivrede u Mađarskoj Jožef Graf rekao je ispred zemlje partnera da je ova zemљa prevashodno agrarna, sa otvorenim tržištem sa kojeg se 30 odsto proizvodnje izvozi, a u 2009. godini taj plasman robe je iznosio 5,1 milijardu evra.

Prilikom obilaska hala 77. Među-

narodnog poljoprivrednog sajma videla se delimično izmenjena slika u odnosu na prethodne godine. Manje izlagača, manja poseta i mnogo praznog prostora. To je dokaz da, recimo u hali Master nije bilo "Bambi-Banata". A nekada je taj konditorski gigant Srbije tempirao reklamne kampanje za ovaj Sajam. Iznenadenje su bili i veliki štandovi pokrajinskih institucija (Garancijskog fonda, Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu i još nekih). Tu su bili i Privredna komora Vojvodine, Regionalna privredna komora Novi Sad, Privredna komora Beograda. Novost je i veliki broj stranih kompanija, ali na kraju Master hale nije bilo, kao do sada po običaju, "Apatinske pivre", već štand Objedinjenih pivara Srbije. Skromnije je bilo i na otvorenom prostoru Sajma, gde su bili predstavnici kompanija koji izlazu poljoprivrednu mehanizaciju, prepovoljen je bio i broj prodajnih štandova, a posebno se video nedostatak firmi koje se bave agrohemijom.

Banke i osiguranja u punom sjaju

Istovremeno banke, lizing i osiguravajuće kuće i društva zauzeli su svoja mesta kao i do sada. Doduše sa nešto većom opreznosću nudili su plasmane već poprilično zaduženim poljoprivrednicima. I tu se video da one finansijske institucije sa većinskim državnim kapitalom imaju i veće i opremljenije štandove, na kojima se po pravilu manje radilo nego na štandovima stranih banaka. Tradicionalno se tu pokazala „Procredit banka“ sa svakodnevnim aktivnostima namenjenim učesnicima sajma, a zanimljiv nastup je imala i "Oportuniti banka" koja je mikrokreditiranje agrara predstavila u zanimljivom svetlu. Pokazalo se da je agrobiznis i dalje veoma zanimljiv za finansijski sektor.

Tradicionalno uručenje ključeva

traktora, koje su poljoprivrednici kupovali uz pomoć Garancijskog fonda, vrlo dobro je odslikao stanje u poljoprivrednoj delatnosti sada i pre nekoliko godina. Tako su predstavnici Garancijskog fonda Vojvodine uručili ključeve od 17 traktora poljoprivrednim proizvođačima koji su nabavljeni preko kredita Razvojne banke Vojvodine i Ministarstva poljoprivrede. Međutim, nekada je taj broj iznosio i više od 50 kupaca. Ipak, ministar poljoprivrede Saša Dragan pohvalio se da je samo na osnovu državnih podsticaja danas moguće kupiti IMT-ov traktor sa 55 odsto popusta, ali je moguće i dogоворити se sa šećerarnama da se mehanizacija plati poljoprivrednim proizvodima. On je ocenio da je malo zemalja u kojima je to moguće, ali ostaje gorko pitanje kako to da država ima pare za takve podsticaje, a oni koji proizvode hrana nemaju novca!? Za razliku od prethodnih godina kada su podršku fondu u tom kreditiranju davale različite komercijalne banke, sada se time bavi Razvojna banka Vojvodine (nekadašnja "Metals banka") u čijoj vlasničkoj strukturi učestvuje AP Vojvodina i ima značajan ideo.

Kvalitetan nastup stranaca

Na ovogodišnjem sajmu standarno su kvalitetni bili objedinjeni nastupi izlagača iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Mađarske i Slovenije. Pojedinačnim učešćem predstavljene su firme iz

Austrije, Belorusije, Brazila, Bugarske, Indije, Indonezije, Italije, Kanade, Kine, Nemačke, Poljske, Portugala, Republike Srpske, Rumunije, Rusije, Slovačke, Španije i Turske. U njihovim nastupima nije bilo značajnijih razlika u odnosu na prethodne godine baš kao i na izložbi stočarske proizvodnje. Na Sajmu se video teško stanje u stočarstvu Srbije, ali je prikazano i ono najbolje što ono ima.

Posebno je svečano bilo na dodelama priznana za kvalitet proizvoda izloženih na Sajmu, kao i na dodeli priznanja za dizajn. Ipak, nedostajalo je više stručnih skupova sa temama razvoja tehnologija, kojih je prethodnih godina bilo više, verovatno zato jer je razvoj tehnologije prepušten budućim, verovatno stranim investitorima, a da su napori države usmereni ka održivom razvoju.

Na kraju je ostala i jedna nedoumica. Naime, na 77. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu bilo je više kompanija koje su zauzimale značajna mesta i prikazale se u blistavom svetu, uprkos kišnom vremenu, a čija se imena nalaze i na spisku preduzeća sa računima blokiranim više godina i koje su zbog te činjenice pred gašenjem. Neke od njih čak su i nagrađene visokim priznanjima Novosadskog sajma. Zbog svega toga stiće se utisak da se na Sajmu nije prikazalo sve najbolje iz naše privrede, već sve što se htelo prikazati.

B. Gulan

Portugal zemlja partner 2011.

Sledeće godine, Portugal će biti zemlja partner sajma. Ministar poljoprivrede Portugala **Antonio Serano** istakao je da je to velika čast koju sa radošću prihvata, ali i izazov kako bi se opravdala ta uloga. "Želja nam je da portugalske kompanije uvedemo na srpsko tržište, ali i da srpskim kompanijama omogućimo proboj na našem tržištu. U Portugalu postoji potreba za uvozom proizvoda drvene industrije i proizvoda od žita i brašna i ubeđeni smo da je saradnja kompanija dveju zemalja moguća", izjavio je Serano.

PKB, stub razvoja srpske poljoprivrede

Ponovo Kombinat beogradski

Poljoprivredna korporacija Beograd – čuveni Pe-Ka-Be, decenijama simbol proizvodnje hrane u Srbiji, prešao je u nadležnost Grada Beograda

Vlada Srbije i Grad Beograd potpisali su 31. maja 2010. godine ugovor o prenosu osnivačkih prava Poljoprivredne korporacije Beograd (PKB), sa Republike u nadležnost grada. Ugovor su potpisali pomoćnik ministra ekonomije u Vladi Srbije **Mišel Nikolić** i član gradskog veća **Miroslav Čučković** u prisustvu gradonačelnika Beograda **Dragana Đilasa**, ministra poljoprivrede **Saše Dragina** i generalnog direktora PKB **Milana Veljovića**.

Grad će pomoći PKB-u da stane na noge, a to će se uraditi u partnerstvu sa Ministarstvom poljoprivrede Srbije. Važno je da više od 2.000 ljudi koji su ovde zaposleni, nastave da rade i da primaju plate koje mogu zaista da zarade. Za PKB će biti prednost što će biti i deo grada i sistema i gradskih preduzeća koja moraju da posluju pozitivno, rekao je Đilas.

Od osnivanja 1945. godine, PKB je bio simbol snage domaće poljoprivrede, najveći proizvođač hrane u državi i temelj prehrambene neza-

visnosti Srbije. To će i ostati i posle prelaska u vlasništvo grada Beograda. Jer, da podsetimo, on je osnovan na 17.000 hektara neuređenog, uglavnom močvarnog zemljišta koje je kasnije priveo nameni. Trenutno PKB gazduje sa 22.000 hektara njiva i preko 20.000 grla stoke. On je i najveći pojedinačni proizvođač mleka ekstra klase u Evropi, sa ukupnom godišnjom proizvodnjom od preko šest miliona litara.

Odluka da PKB pređe u vlasništvo grada Beograda je dobra za ovo najveće agrarno preduzeće u Srbiji, kaže i predsednik PKS **Miloš Bugarin**. U vreme kada poljoprivreda i pored visoke proizvodnje ima teške uslove za poslovanje, ovaj potez može kombinatu da obezbedi uslove za stabilno poslovanje i proizvodnju hrane, ne samo za domaće već i za svetsko tržište.

PKB je osnovan sa jasnim ciljem da snabdeva Beograđane prehrambenim proizvodima. Zemljište se u početku obrađivalo uz pomoć

zaprega, a arhive govore da je bilo 550 zaprežnih grla. Od sredine prošlog veka država je ulagala u PKB značajna sredstva. Specijalizovala je proizvodnju, unapredila stočarstvo i razvila industrijsku preradu proizvoda. Mlekara je izgrađena 1958. godine, dve godine kasnije i klanica.

Gigant je imao vreme uspona, ali i padova. Poljoprivredno gazdinstvo je doživelo procvat pre nepune tri decenije, kada je izgrađena nova šećerana i fabrika zamrzнуте hrane "Frikom". U tom periodu, preduzeće se i raširilo po celoj teritoriji nekadašnje SFRJ. Samo u Srbiji je postojalo 25 fabrika, dok je u Crnoj Gori i Hrvatskoj bilo po četiri, Makedonija je imala dve fabrike ovog giganta, a Slovenija i BiH po jednu. Dezintegracija PKB započeta je pre 20 godina, kada su iz preduzeća istupili preradivačka industrija, u kojoj su bili "Frikom" i "Glutin". Takođe, okrilje firme su napustili i preduzeća trgovine i ugostiteljstva, "Pekabeta" i "Beoturs", kao i industrija mleka "Imlek". Neke od bivših članica PKB danas su u inostranom vlasništvu. Tako je "Frikom" 2003. godine kupio hrvatski koncern "Agrokor", dok je iste godine britanski Investicioni fond "Salford" preuzeo rukovođenje "Imlekom". Trgovinski lanac "Pekabeta" danas je u vlasništvu "Delta holdinga". Prelazak PKB u vlasništvo grada Beograda, po mom dubokom uverenju, biće podsticajno za opstanak PKB, ističe predsednik Privredne komore Srbije Miloš Bugarin.

B. Gulan

VIEVINUM u Beču

Velike ambicije za vrhunsko vino

PKS je prvi put organizovala nastup 13 srpskih vinarija na ovogodišnjem uglednom 7. međunarodnom sajmu vina - VIEVINUM u Beču. Naši vinari izuzetno su zadovoljni prezentacijom svojih vina i organizacijom učešća na festivalu

Vinari iz Srbije izlagali su krajem maja, na trodnevnom Međunarodnom sajmu vina, koji se svake druge godine organizuje u glavnom gradu Austrije. Bili su zajedno sa kolegama iz Kalifornije, Argentine i drugih zemalja Severne i Južne Amerike u jednoj od mnogobrojnih, svečano ukrašenih sala zimskog dvorca Hofburg.

Čuvena palata sa kompleksom parkova bila je nekada dom porodice Habsburg, a danas je sedište austrijskog predsednika države, kancelara i vlade. Ima 22 odvojena muzeja, Nacionalnu biblioteku, kraljevsku

školu jahanja, Augustinijanovu crkvu iz 14. veka i kraljevsku kapelu gde svake nedelje od 1498. godine peva Hor Bečkih dečaka. Hofburg je idealan za bankete, balove, koncerte, kongrese, ali i izabrane sajmove, u koje se ubraja i VIEVINUM.

Praznik za iskusne enologe

Pravila su jednostavna! Festival je od deset sati do podneva bio rezervisan za stručnu javnost, enologe, restoratere, trgovce, eksperte i diletre, a od podneva do večeri otvoren za široku publiku. Ulažnica je bila

40 evra, depozit za vinsku čašu pet evra i degustacija više od 3000 vrsta vina mogla je da počne. Chardonnay, Sauvignon blanc, Riesling, Merlot, Gamay, penušava vina, Pinot noir, mnogobrojne autohtone vrste crnog, belog vina i rozea ponosno su posetiocima predstavili svoj miris, ukus i sveukupni doživljaj. Istina, samo iskusni enolozi i degustatori mogli su da provedu sate i sate obilazeći prepune stolove ukusno dizajniranim bocama ispunjenih nektarom u kome se krije deo istine, a da to kod njih ne izazove i neke neželjene kafanske efekte,

neprimerene Hofburgu. Zato su simpatični momci i devojke, uniformisani u konobarske kecelje sa logom VIEVINUMA, za svaki od 850 izlagačkih stolova hitro donosili nekoliko puta tokom dana korpice hleba i hladnu flaširanu vodu. Zakup svakog stola iznosio je 1860 evra. Više od 15 000 posetilaca degustiralo je vino na ovogodišnjem bečkom festivalu, na kome je učestvovalo 520 vinarija iz 43 države širom sveta.

Privredna komora Srbije je prvi put organizovano na bečki VIEVINUM dovela vlasnike i menadžere 13 vinarija iz naše zemlje: "Aleksandrović", "Dajić", "Do kraja sveta", "Radovanović", "Vršački vinogradi", Mačkov podrum", "Spasić", "Kiš", "Dibonis", "Janko", "Aleksić", "Kovačević" i "Budimir". **Vera Vidović**, direktorka Predstavnštva PKS u Beču, posebno je istakla da je Privredna komora Srbije podmirila tri četvrtine troškova za prezentaciju srpskih vinara i pripremila luksuzni katalog na nemačkom jeziku, sa podacima o našim vinogradarskim područjima i potencijalima u proizvodnji vina, kao i sa kratkom prezentacijom svih naših izlagača na VIEVINUMU. Ona je naglasila da je ovo treća godina kako se pokušava probot srpskih vina na probirljivo i zahtevno austrijsko tržište.

Vratiti autohtone brendove

Dr Stojan Jevtić, potpredsednik PKS, koji je predvodio našu delegaciju na Međunarodnom sajmu vina u

Beču, ocenio je da smo, na žalost, zaboravili neke naše domaće sorte vina, kao što su Smederevka, Tamjanika, Slavkamenka i druge. Nekada je Srbija brojila oko 100 000 hektara vinograda i impozantan broj domaćinstava bavio se vinogradarstvom. On je podsetio da su Smederevo i Bordo na istoj geografskoj širini, kao i druga najkvalitetnija evropska vinogorja, u kojima cveta vinski biznis. Sada smo ipak napravili dobre sopstvene zasade i trebalo bi da narednih godina, uz svesrdnu pomoć države i Privredne komore Srbije, na naše i evropsko tržište vratimo srpske brendove sa autohtonim sortama, kako se ne bi dešavalo da od četiri popijene boce crvenog vina u Srbiji, tri budu iz uvoza. I **Milan Prostran**, sekretar Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu i duvansku industriju i vodoprivredu PKS, naglašava da moramo da sačuvamo autohtone sorte vina po kojima bismo bili prepoznatljivi na austrijskom i evropskom tržištu. U Srbiji su nestali veliki vinogradarski kompleksi, a u skladu sa evropskim trendovima nastale su male vinarije koje imaju od dva do osam hektara, srednje imaju od osam do deset, a samo dve ili tri veće imaju od 200 do 1500 hektara pod grožđem. Prostran je podsetio da podizanje jednog hektara vinograda košta oko 30 000 evra. Naša kvota za izvoz vina u EU iznosi 63 000 hektolitara i mi je ispunjavamo samo sa sedam procenata, a uvoznu kvotu od 25 000 hektolitara realizujemo 75 odsto. Dr Stojan Jevtić i Milan Prostran zato ukazuju da učešćem na međunarodnim festivalima vina, kao što je VIEVINUM, srpski vinari uz pomoć PKS, moraju u svakoj boljoj prilici da se predstave svetu i ponovo budu prepoznatljivi, a veliku šansu za naše proizvođače vide u deficitu kvalitetnog crvenog vina u ovom delu Evrope.

Kad je Beč čekao na nas

Poseta degustatora stručne i široke javnosti našem štandu, nije zaostajala za onom koja se videla u delovima impozantnog Hofburga, gde su izlagali Italijani, Francuzi, Mađari, Slovenci i domaćini, odnosno austrijski proizvođači vina, koji su logično bili i najbrojniji. U to se uverio i ambasador Srbije u Austriji **Milovan Božinović**, kada je drugog dana sajma, otvoreno i neformalno porazgovarao sa svim našim vinarima. Rekao im je da je dobro što su došli u Beč, jer ako se pojavljuju i učestvuju na ovako priznatoj i poznatoj manifestaciji, to znači da imaju šta da ponude, što potencijalnim kupcima govori da su i značajno ime u proizvodnji vina. Ambasador Božinović bio je izuzetno zadovoljan prezentacijom srpskih vrhunskih vina i predložio da se za njihov plasman na austrijsko tržište objedine usluge ambasade i komore, kao i drugih institucija, koje brinu o ugledu i ekonomskom učinku Srbije u inostranstvu. Generalna ocena vlasnika i menadžera svih 13 srpskih

Egzotika malih vinarija

Malim vinarijama ovo je bila prilika da stvore viziju u kom pravcu da vode svoje podrume tokom narednih godina, kako da kanališu proces fermentacije, odrede količinu voćnosti i druge proizvodne faktore. **Boni Laslo** iz Subotice, čija vinarija "Dibonis" proizvodi oko 50 000 boca godišnje, malo je iznenađen svetskom ponudom i bez lažnog patriotizma kaže da mi imamo mnogo bolja vina, nego što je ovde probao. To potvrđuje i **Milan Spasić**, vinarija "Spasić" čiji je utisak da su vina evropskih proizvođača "kratka" sa povišenim kiselinama."Vršački vinogradi" i vinarija "Aleksandrovci" nastavili su postojće i potpisali neke nove ugovore za plasman svojih vina u bečkim restoranima. Valja podsetiti da u glavnem gradu Austrije živi oko 300 000 naših ljudi i da je posle Čikaga drugi grad po broju srpske dijaspore. **Ljiljana Jojić** iz Iriga, podrum "Mačkov kamen", smatra da je šansa u izvozu srpskih vina upravo to što su nepoznata svetskom tržištu i da "egzotiku" koju naša vina sobom nose možemo dobro da prodamo u inostranstvu. Iskusni **Miodrag Radovanović**, vinarija "Radovanović", ocenjuje da su bela vina koja je probao "kvalitetna i izazovna", a da su naša "prejaka i preteška" u odnosu na austrijska i nemacka, ali su nam crna vina konkurentna i sa njima vladamo evropskim tržistem. On je, kao i drugi naši izlagači, uspostavio niz kontakata na ovom vinskom festivalu, a kvalitetni kontakti, uz neophodnu razmenu elektronske pošte, ozbiljne pregovore o ceni, transportu i količinama, vode najčešće u pravcu sklapanja novih poslova.

vinarija, koji su izlagali na VIEVINUMU je da imamo kvalitetno vino koje može da se meri sa evropskim i svetskim konkurentima, da imamo dobру opremu, tehnologiju i podneblje, ali da na polju marketinga moramo još mnogo toga da učimo i učinimo. Istakli su da je Privredna komora Srbije uradila veliki i ozbiljan posao za našu vinarsku industriju, odlično organizovala nastup na sajmu i svojom ulogom i inicijativom stvorila uslove za veći plasman i izvoz kvalitetnih i vrhunskih vina iz Srbije. Na zatvaranju 7. VIEVINUMA, Stojan Jevtić, potpredsednik PKS, inače majstor vinskog viteškog reda "Singidunum", podsetio je naše izlagače u Beču na jednu staru priču, kada su iz sela Gudurica, nedaleko od Vršca, put Beča kretali karavani natovareni buradima i bačvama vina. Tada su austrijski trgovci čekali da oni stignu, kako bi se formirala cena vina za tu sezonu.

Naravno, ne treba biti pretenciozan, pa očekivati da se ta vremena ponovo vrate. Za početak bi možda bilo dobro da pokušamo, u narednih nekoliko godina, da ispunimo izvoznu kvotu vina za Evropsku uniju.

Milan Nedić

Srpski paviljon u Šangaju

EXPO 2010: Biti ili ne biti (tamo)

Šekspirovsko pitanje „Biti ili ne biti“ prisutan na Svetskoj izložbi u Šangaju ove godine za 190 zemalja i 20 međunarodnih institucija nije bilo teško. Svi su se odlučili za *Biti*, i to sa razlogom. Među njima i Srbija

Svetska izložba u Šangaju EXPO 2010, jedinstvena globalna manifestacija koja po veličini uticaja u sferi kulture i ekonomije zauzima treće mesto na svetu, odmah nakon Olimpijade i Svetskog prvenstva u fudbalu, prvi put u svojoj dugo istoriji (još od prve u Londonu iz 1851.) organizovana je u Kini i prvi put u jednoj zemlji u razvoju. Da li će 45 milijardi dolara uloženih u sveukupne investicije i predviđenih 70 miliona posetilaca opravdati uloženo ostaje da se vidi, no već sada, sa sigurnošću se može reći da svetska postavka raznolikosti i bogatstva svih naroda sveta ima nekoliko zanimljivih scena. Jedna od najznačajnijih je promotivna scena nacionalnih ekonomija.

Bolji grad, bolji život

U duhu slogana pod kojim se i odvija Svetska izložba, „Bolji grad, bolji život“, skoro sve zemlje predstavile su svoja rešenja na temu održivog teritorijalnog razvoja, boljih uslova suživota na Planeti, informatičke i elektronske industrije kao i pitanja energetike koja bi morala dostoјno pratiti sve ubrzani život i razvoj u svim delovima sveta. No, ni turizam ni kultura nisu zaboravljeni na ovom putu.

Postavke su omogućile sagledavanje boljeg života kroz prizmu urbane istorije čovečanstva. Kroz različite pod-tematske celine, EXPO 2010 ima za cilj da pruži smernice pravilnog razvoja budućih ili već formiranih gradova kao i rešenja za harmonizaciju urbanog stila života.

Srbija, sudeći po prvim reakcijama posetilaca, dobija najvišu ocenu. Srpski paviljon je smešten na evropskom trgu, uz paviljone Španije, EU/Belgije i Monaka. Iako najmanji, sa 1.000 kvadratnih metara, svojim konceptom unutrašnjeg uređenja predstavlja Srbiju kao modernu evropsku državu koja čuva tradiciju, predstavljenu kroz pisano cirilično pismo i karakteristične zvuke za lokacije iz kojih potiču: tamburice iz Banata, starogradske pesme, trube, kola, duhovna muzika sa Kosova. Spolja „obučena“ u motive šara pirotskog cilima po projektu arhitekte **Natalije Miodragović**, već prvog meseca uvrštena je od strane britanskog lista *Daily Mail* među pet najatraktivnijih. Činjenica da nas je 8. juna posetio i 500.000. posetilac dovoljno govori da šest meseci koliko izložba traje imamo dovoljno osnova da pokažemo sve svoje kulturne, turističke, ekonomiske,

sportske i ljudske potencijale. Sajt napravljen u cilju uspešnijeg predstavljanja i informisanja svih zainteresovanih za nastup Srbije na Expo, www.serbiaexpo.rs, već do sada je posetilo više od milion ljudi. Posebna pažnja posvećena je ključnim mesečnim događajima kakvi su Nacionalni dan Srbije (27. jun), mesec gradova Srbije, mesec turizma, mesec investicija.

Obojeni muzikom regiona

Unutrašnjost našeg paviljona posvećena je Kôdu grada. Odabirom najautentičnijih elemenata srpskih gradova, planina, banja, sela, motiva i građana, svakog posetioca lagano uvodimo u svet Srbije, da bi ga centralna pozicija gde su muzički cvetovi „obojeni“ muzikom regiona osvojila do kraja. Vreme kao dimenzija od najvećeg značaja za život na zemljii, kako za pojedinca tako i za Planetu, posvećena je našem istaknutom

naučniku **Milutinu Milankoviću** i njegovom univerzalnom kalendaru. A da je vremenska mašina pun pogodak, pokazuje broj fotografija kojim kinezi žele da obeleže posetu našem paviljonu.

Lobiranje u senci bambusa

Da je svaka zemlja došla s razlogom na EXPO, pokazuje i veoma živa atmosfera iza kulisa Svetske izložbe. U duhu reči da je sve ono najbolje što je Kina podarila svetu kroz organizaciju Olimpijade, sada svet podario Kini, i mi smo se spremili na pravi način. U želji da pokažemo najinteresantnije oblasti privlačenja direktnih stranih investicija u Srbiju, prvenstveno u oblasti informatike, elektronike i auto-industrije, Srbija je kineskim privrednicima premijerno predstavila elektronsku bazu projekata na web-adresi: www.serbiabusinessnetwork.com. Tu se u četiri mape (mapa investicionih ulaganja, mapa strateških partnerstava, mapa proizvoda i usluga i mapa patenata) prezentuju konkretni projekti. Ujedno i konkretni pozivi da kineski privrednici krenu stopama Yto grupe, Huawei ili Dongfeng kompanija koje su već prisutne u Srbiji.

Udruženim snagama, Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja Srbije, uz aktivnu podršku Privredne komore Srbije, Ministarstva zaštite životne sredine, regionalnih privrednih komora, VIP Vojvodine, Turističke organizacije Srbije i drugih institucija, ovakvom prezentacijom, Srbiju čini interesantnim partnerom kineskoj privredi. Udruženja poslovnih žena Kine i Srbije tek treba da stupe na scenu, a sudeći po značaju koji kineske preduzetnice imaju u Kini, sigurni smo da će i ovaj lobbying u senci dati rezultate. EXPO 2010 u Šangaju je od velikog značaja za Kinu i njen međunarodni imidž, a nesumnjivo je da će učešće Srbije otvoriti put za dalje jačanje tradicionalno dobrih odno-

Opanci za kinesku devojčicu

Za samo 40 dana trajanja Svetske izložbe EXPO 2010 u Šangaju, srpski paviljon je posetilo pola miliona ljudi. Ovakav rezultat je prevazišao sva očekivanja i procene tima koji je organizovao nastup Srbije na prestižnoj Svetskoj izložbi, a činjenica da je svaki petnaesti posetilac izložbe u Šangaju posetio naš paviljon samo svedoči o velikom uspehu Srbije. Rekordna poseta je zabeležena 3. juna, kada je kroz paviljon prošlo 24.384 ljudi. Dnevno paviljon Srbije poseti u proseku preko 20.000 posetilaca. U četvrtak, 10. juna srpski paviljon je primio svog 500.000-og posetioca, šestogodišnju kineskinju Jiabei koja je sa bakom i dekom posetila izložbu. Zaposleni su devojčici uručili poklone, od kojih su malu kineskinju najviše obradovali srpski opanci.

sa između dve zemlje i potvrdu strateškog partnerstva kroz razne oblike saradnje i dalje kineske investicije u Srbiju.

I tako dok Izrael lobira kod Kine da se započne zajednička proizvodnja mikro-čipova - do sada nemoguće misije u Kini, Francuska još sofisticirajnijih nuklearnih postrojenja, Rusija novih energetskih aranžmana, Afrika za nove investicije u rudna i mineralna bogatstva, Srbija se aktivno pozicionira u delu elektronske i auto-industrije. Činjenica je da najveća kineska investicija u

Evropi ove godine u oblasti infrastrukture, namenjena upravo izgradnji mosta u Beogradu, budu nadu za uspešniju dugoročnu poslovnu saradnju Srbije i Kine.

Dok se mnogi na Svetskoj izložbi spremaju da što sadržajnije oboje svoj nastup u Šangaju, organizatori su već potpisali novi aranžman sa kolegama u Italiji gde će se 2015. održati novi EXPO pod nazivom „Hrana za Planetu, Energija za Život“.

Mirjana Prljević,
Menora Co. Consulting

"World Expo 2010" u Šangaju

Kôd srpske privrede u septembru

Osmišljavanje i samo predstavljanje srpske privrede u Šangaju povereni Privrednoj komori Srbije. Do septembra očekuje se prijavljivanje do 2000 firmi

Svetska izložba "World Expo 2010" održava se od 1. maja do 31. oktobra u Šangaju u Kini. Preduzeća iz Srbije imaju priliku da budu deo najveće izložbene manifestacije i besplatno predstave svoju ponudu čitavom svetu, ukazuju direktor Centra za marketing, informisanje i promocije Privredne komore Srbije **Ivan Jakšić**.

Pored mnogobrojnih zemalja koje su prijavile učešće na svetskoj izložbi, svoj nastup, pod nazivom "Kôd grada" imaće i Republika Srbija, u organizaciji Vlade Republike Srbije. Čitava manifestacija trajeće šest meseci, a septembar je određen za mesec srpske privrede, pod nazivom "Kôd privrede".

Prema rečima Ivana Jakšića, osmišljavanje koncepta i sama realizacija predstavljanja privrede, povereni su Privrednoj komori Srbije, koja je, u saradnji sa Internet portalom efair4u.com, došla do najboljeg, najefikasnijeg, najmodernijeg i najjeftinijeg načina da što veći broj srpskih preduzeća bude "prisutan" u Šangaju. Cilj je bio predstaviti kompletну srpsku privrodu i pomoći lakše i brže povezivanje preduzeća u zemlji, ali tako da čitav svet može da dobije informacije o biznisu u Srbiji na jednom mestu. Svetska izložba u Šangaju je izvanredna prilika za sveobuhvatnu pro-

mociju Srbije i to će biti najveća izložba tog tipa, ikada održana, sa preko 190 zemalja učesnika i očekivanom posetom od 70 do 100 miliona ljudi. Paviljon zemlje Srbije ima 1.000 kvadratnih metara, a tokom septembra, svi koji žele da saznaju nešto više o našoj privredi, moći će to da urade koristeći internet portal www.efair4u.com. Jakšić je napomenuo da će ovaj vid predstavljanja srpskog privrednog potencijala biti nastavljen i po završetku "World Expo 2010". Virtuelni sajam nalazi se u trodimenzionalnom okruženju i na interaktivnem način posetioca vodi u obilazak 16 različitih sajmova, na kojima postoje hale, štandovi, izlagaci na tim štandovima i posetioci. Svako pravno lice može da bude izlagač, a zakup na tom sajmu, tj. prijava i izlaganje su besplatni, kao i sam ulazak. Na njemu su obuhvачene sve grane privrede.

Simulirani obilazak štandova

Efair4u portal je srpski proizvod, portal koji simulira sajamske manifestacije i iza kojeg stoji tri godine rada i ljudi sa ogromnim iskustvom u organizaciji sajamskih manifestacija, kaže za "Korak" generalni direktor tog sajma i autor čitavog projekta **Nebojša Petrović**. Portal, koji postoji već šest meseci, zamišljen je kao mesto gde će se poslovni partneri upoznavati, dogovarati poslove, zajednički unapredijevati poslovanje i širiti mrežu kupaca. Nastao je iz ideje da se svakom preduzeću omogući prezentacija, bez obzira na finansijske ili kadrovske mogućnosti. Do sada predstavljeno je oko 1120 firmi u Srbiji, kaže Petrović, a do septembra, očekuje se još oko hiljadu. Najviše je firmi u oblasti građevinarstva, nameštaja i informacionih tehnologija. To su i najposećeniji štandovi, a svaka firma može da

Ciljna grupa virtuelnih izlagača - MSP

Virtuelni sajam, po ugledu na realne sajmove, ima i konferencijsku halu, multimedijalni prostor, u kojem svaka firma može da postavi video materijal sa prezentacijom svoje kompanije, ili određenog proizvoda i ta prezentacija najavljuje se na glavnoj strani portala. Konferencijska sala može se koristiti i za različite video promocije, bilo da su to predavanja, najnovije reklame, ili snimci sa poslednje velike promocije ili događaja. Konferencijsku salu mogu da posete svi izlagači i posetioci. Pored vesti iz oblasti biznisa koje se nalaze na prvoj strani portala, firme imaju mogućnost da se prijave za različite besplatne servise, kao što su informacije o novim izlagačima, novim posetiocima, mogu se reklamirati na sajmu i drugo. Ciljna grupa izlagača jesu mala i srednja preduzeća, koja uz ovakav vid prezentacije predstavljaju sebe, svoju uslugu ili svoj proizvodni program, ali i velike kompanije koje su zainteresovane za posetioce.

registruje posete svom štandu, koliko se određeni posetilac zadržao, odakle dolazi, itd. Firme same ažuriraju sadržaj, postavljaju fotografije, video dokumenta na 100 mega bajta besplatnog prostora. Podaci o firmi unoše se prilikom kreiranja profila kompanije, a drugi segment unošenja podataka je na samom štandu, podeljenom na oblasti, hotspotove, od kojih svaki nosi određenu vrstu informacija. Firme su uglavnom zadovoljne prostorom, sudeći po dosadašnjem iskuštu, po kojem uglavnom iskoriste do 90 mega bajta, ukazuje Petrović. Na štandove mogu da postave sve za šta misle da će u najboljem svetu predstaviti firmu - slike, video, dokumenta. Postoji i link koji zainteresovanog posetioca vodi direktno na sajt određenog preduzeća. Uz sve to, komunikacija posetilaca međusobno i sa izlagачima veoma je dinamična, putem chat-a ili mejlom.

Za posebne želje, među kojima su više prostora za podatke o firmi, više dokumenata, postoje osnovni i premijum nalog, koji omogućuju korišćenje 200, odnosno 300 megabajta, koji se naplaćuju. Takođe, usluga prilagođavanja štanda (Custom Made Stand), brendiranje i vizuelno prilagođavanje tako da odmah bude vidljiv, projektuju i dizajniraju eksperti efair4u, posebno se naplaćuje, i to oko 1.500 evra. Pored potpunog brendiranja štanda, firma ima mogućnost da postavi svetleću reklamu na štand, trodimenzionalne objekte, dobije hostese i promo tim brendiran u boje firme, sa logotipom na odeći. Virtuelno predstavljanje omogućava svim preduzećima da se pojave na "World Expo 2010" bez bilo kakve novčane nadoknade, potpuno besplatno, uz samo 20 minuta truda, koliko je potrebno za postavljanje i opremanje štanda. Uz minimalan napor, za komunikaciju sa potencijalnim partnerima, nema više vremenskih i prostornih ograničenja. Sa bilo koje tačke na planeti možete postati posetilac i izlagač na virtuelnom sajmu.

World Expo

Svetska izložba je manifestacija, koja se u obliku sajma ili izložbe, održava svakih pet godina od sredine 19. veka. Tom manifestacijom upravlja posebno telo pod nazivom Ured za međunarodne izložbe, sa sedištem u Parizu i ima 98 država članica. Prva Svetska izložba organizovana je u Londonu 1851. godine i sve nacije bile su pozvane da doprinesu manifestaciji, koja je u to vreme predstavila najveća dostignuća svih grana ljudskog delovanja. Londonska izložba ostvarila je veliki uspeh, pa su uskoro i drugi veliki gradovi organizovali svetske izložbe. Zaostavština svetskih izložbi, u tradiciji dužoj od 150 godina, između ostalog uključuje Ajfelov toranj u Parizu, Atomijum u Briselu i izum televizije.

Do Nove godine virtualni region

Trenutno su aktivni virtualni sajmovi u Srbiji, a od 1. juna i u Makedoniji, u kojoj su do sada postavljene prezentacije oko 100 firmi. Autori virtualnog sajma ustupili su bez nadoknade franšizu Makedoncima, jer je prvi cilj povezivanje preduzeća iz svih zemalja regiona istočne Evrope, predstavljanjem na virtualnom sajmu i vidljivost u regionu istočne Evrope. Do Nove godine, po istom principu, virtualni sajam zaživeće i u Hrvatskoj, Sloveniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori. Adresa portala ostaje ista, jedino se jezik i nacionalna obeležja za ovakav oblik predstavljanja firmi, prilagođavaju svakoj zemlji posebno. Ovo i jeste drugi korak ovog projekta - pozicioniranje u regionu Istočne Evrope, omogućavanje da se preduzeća iz svih zemalja regiona predstave na virtualnom sajmu, da lakše uspostave međusobnu komunikaciju i saradnju. Treći korak je globalno pozicioniranje virtualnog sajma i uključivanje svih zainteresovanih zemalja.

Firme se prijavljuju za 16 različitih sajmova u 16 nezavisnih halama, a to su sajam automobila, vozila i motora, sajam bankarstva, osiguranja, investicija i nekretnina, sajam građevinarstva, obrazovanja i zapošljavanja, zabave i umetnosti, sajam tekstila, kože i obuće, kozmetike, nakita i satova, Sajam hrane, pića i poljoprivrede, sajam nameštaja, repromaterijala, mašina i alata za obradu drveta, sajam informatike, telekomunikacija i elektronike, sajam zaštite životne sredine i energetike, sajam medicine, farmacije, stomatologije i veterine, Sajam sporta, nautike, lova i ribolova, sajam pakovanja, ambalaže, hemije, plastike i gume, Sajam turizma i ugostiteljstva, sajam transporta, logistike, distribucije i skladištenje i Sajam grafike, biro opreme i medija. Za sada najmanje prostora ima sektor usluga. Mesečno, virtualni sajam poseti oko 18.000 posetilaca, uglavnom poslovnih ljudi, kojima treba informacija o firmama i proizvodima iz regiona, ali i oni koji osluškuju konkureniju.

N. Mitrović

Udvostručeni kapaciteti "Galenike"

Novi pogon za 55. rođendan

Premijer Mirko Cvetković otvorio je 21. juna novu fabriku čvrstih farmaceutskih proizvoda u zemunskoj Galenici, vrednu više od 50 miliona evra

"Galenika" će uz podršku Vlade Srbije i iz svojih razvojnih kapaciteta, postati konkurentnija na domaćem tržištu i povećati izvoz, rekao je premijer na svečanom otvaranju nove "Galenikine" fabrike i naglasio da Vlada podržava izvoznu orijentaciju "Galenike", ali i drugih preduzeća. Srbija od početka godine beleži povoljne rezultate kad je reč o rastu izvoza, ukazao je **Mirko Cvetković** i dodao da je u prvom kvartalu ove godine rast eksporta iznosio, u proseku, 18 odsto, a u pojedinim mesecima isporuke na strano tržište su bile veće i za više od 20 procenata. Vlada, prema rečima premijera Cvetkovića, podržava investicije u nauku, istraživanje i razvoj, a time su obuhvaćena i ulaganja i u farmaceutsku industriju. Cvetković je izrazio zadovoljstvo što se nova fabrika u "Galenici" otvara povodom 55 godina od njenog osnivanja.

Generalni direktor "Galenike" **Nenad Ognjenović** izjavio je da je kapacitet nove fabrike oko dve milijarde tableta i 100 miliona kapsula godišnje, a puštanjem u pogon nove fabrike ukupni kapaciteti "Galenike" će se udvostručiti. U pogonima na površini od 10.000 kvadratnih metara, koji su u potpunosti automatizovani, biće zaposleno 150 radnika, uglavnom visokoobrazovnih, rekao je direktor "Galenike" i dodao da je fabrika, po planiranom kapacitetu, jedna od najvećih u regionu, a za početak proizvodnje obezbeđeni su svi neophodni svetski standardi. Ministar ekonomije **Mlađan Dinkić** je izjavio da se definitivno odustalo od privatizacije "Galenike" i ocenio da Srbija ima dovoljno potencijala

da razvija vlastitu farmaceutsku industriju. "Verujemo da će sa novom investicijom 'Galenika' postati konkurentnija nego do sada i da će se vratiti na stare staze slave koju je imala u bivšoj Jugoslaviji", rekao je Dinkić u novom pogonu za proizvodnju čvrstih preparata. On je naveo da vlada pokušava da pruži kompaniji svu neophodnu podršku za izvoz na strana tržišta i da se diplomatskim putem pokušava pomoći da se "Galenika" vrati na tržišta Afrike i Azije, ali i na tržište Evropske unije i Ruske Federacije. Kao veliki uspeh Dinkić je naveo činjenicu da je najnovija investicija u "Galenici" realizovana u godini krize, što je, kako je ocenio, veliko ohrađenje za celu srpsku privredu. On je ukazao da je novo rukovodstvo uspeло da preporodi "Galeniku", a da

se rezultati već vide u rastu učešća na tržištu i uvećanju izvoza.

Predsednik Privredne komore Srbije **Miloš Bugarin** rekao je da "Galeniku" vidi u budućnosti kao ozbiljnu državnu kompaniju, koja će uz svog manjinskog strateškog partnera uspeti da izgradi poziciju regionalnog lidera. "Država mora da pozicionira svoj ozbiljni vlasnički ideo i mislim da bi trebalo da ostane većinski vlasnik "Galenike", a da se pronađe strateški partner koji će sa sobom doneti kvalitetniju tehnologiju i menadžment kako bi kompanija postala još profitabilnija i pozicionirala se kao regionalni lider, gde joj je zaista i mesto. Ova fabrika zavređuje posebnu pažnju, naročito ako se ima u vidu da u njoj radi 2.600 radnika", rekao je Miloš Bugarin.

M.N.

Premijer Mirko Cvetković je fabriku otvorio u prisustvu potpredsednika Vlade Mlađana Dinkića i Ivice Dačića, predsednice Skuštine Srbije Slavice Đukić Dejanović, generalnog direktora "Galenike" Nenada Ognjenovića i drugih zvaničnika.

Nedelja malih i srednjih preduzeća

Spoj nauke i biznisa menja svet

Ako se ne budiš svakog dana pokušavajući da promeniš svet, onda nađi nešto drugo što ćeš raditi. Ovo je moto pod kojim je Sava Marinković predstavljao Srbiju na završnoj manifestaciji Nedelje malih i srednjih preduzeća (SME WEEK 2010) u Briselu

Start-ap preduzeće "Teleskin" i njegov direktor Sava Marinković odabrali su da predstavlja Srbiju na manifestaciji Evropska nedelje malih i srednjih preduzeća (SME Week) i na Evropskoj dodeli nagrada preduzećima (EEVA) u Briselu 25. maja 2010. "Teleskin" radi u okviru Biznis inkubatora tehničkih fakulteta Beograda, a svoj rad zasniva na inovaciji. O tome Sava Mrinković kaže:

- Sa prijateljem sam napravio firmu koja pravi hardver i softver za rano otkrivanje kožnih tumorova. Melanom je rak sa najbržim rastom u poslednjih 50 godina, prvi rak od koga obolevaju žene od 25 do 29 godina i prvi ubica žena od 30 do 34.

Sava Marinković je Srbin iz Čikaga, sa diplomom elektro inženjera i magistraturom u biznisu. Osnovao je kompaniju "Teleskin" u SAD. Zatim u partnerstvu sa profesorom Đurom Korugom i dr Jordanom Bandićem osniva preduzeće u Beogradu. Savina želja da svakog dana menja svet, kako je sam rekao, dovela ga je do toga da pre stručnjaka iz SAD, Nemačke i Engleske, Teleskin proizvede opremu i softver koji mnogima mogu da spisu život. U Beogradu je okupio inženjere, programere, istraživače i lekare, koji su sebi postavili cilj da za dve godine svaki dom zdravlja u Srbiji ima aparat za rano otkrivanje raka kože. Oni su razvili i testirali hardver i softver za ove uređaje. I u tome su prvi u svetu. Aparati su isprobani u Leskovcu, Užicu, Novom Sadu i u bolnici na Bežanijskoj kosi.

dr Jordan Bandić i Sava Marinković

- Pregledano je 1.400 pacijenata, uočeno je 3.000 promena na koži, a svaku sumnjivu dijagnostiku histopatološka analiza je potvrdila kao istinitu - navodi Sava Marinković, inženjer elektrotehnik, sa diplomom Harvarda, ponosno ističući da su pretekli konkurentske timove naučnika u svetu. Dva puta istraživača u Americi i po jedan u Nemačkoj i Engleskoj, takođe, ubrzano rade na otkrivanju pouzdane metode za rano otkrivanje melanoma, koji samo ako se otkrije na vreme, može da se leči.

- Oni se bave drugačijom meto-

dologijom i strategijom. Mi smo odabrali direktnu analizu, odnosno digitalno snimanje kože na osnovu koje lekar može da utvrdi da li je mladež sumnjiv ili ne. Pokazalo se da su naši rezultati 40 odsto bolji - kaže Marinković. Čeka se samo potvrda bezbednosti i aparat može da izađe na tržište. Cilj im je da najpre u celoj Srbiji uspostave mrežu za praćenje, a potom da se šire dalje. Već imaju jedan tim koji ispituje tržište SAD, mada za njihovu metodu postoji dosta interesovanja i u regionu.

M.S.

Počelo sa nano-tehnologijama

U Americi sam se bavio nano tehnologijama. Radeći marketing novih tehnologija za „Dženeral elektrik” u Parizu, upoznao sam profesora mašinskog fakulteta Đuru Korugu i došli smo na ideju o saradnji. Odlučio sam da kroz Biznis inkubator tehničkih fakulteta u Beogradu, pre dve godine pokrenem posao. Ovakva start-ap preduzeća su uobičajena u svetu i daju odlične rezultate - objašnjava Sava Marinković

Kako primenjivati Zakon?

Zapošljavanje osoba sa invaliditetom na otvorenom tržištu

Grupa privrednika već je posetila preduzeće za rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom „Kosmos“ da vide kako izgleda radni proces u preduzeću, gde više od 50 odsto zaposlenih čine osobe sa invaliditetom, kaže Tatjana Prijić, načelnik u Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja

Kao socijalno odgovorna država, Srbija je usvojila Zakon o zapošljavanju osoba sa invaliditetom, koji je zvanično počeo da se primenjuje od 24. maja 2010. godine. Međutim, početak primene ovog zakona praćen je mnogim primedbama pa i protestima privrednika, iako se svi slažu sa tim da osobama sa invaliditetom treba omogućiti ravnopravno uključivanje u radni proces, kao i u sve druge segmente života. Predstavnici Unije poslodavaca Srbije javno su zatražili odlaganje primene, a kao razlog za odlaganje naveli da „država od 15. maja 2009. godine, kada je Zakon objavljen u Službenom glasniku RS, do danas nije stvorila preduslove za primenu ovog zakona i grubo je narušila pravo jednakosti privrednih subjekata time što je favorizovala sve državne firme i institucije i oslobođila ih obaveza koje proističu iz ovog Zakona do kraja 2010. godine“. Neka razjašnjenja u vezi sa ovim Zakonom potražili smo od Tatjane Prijić, načelnika u Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja, koje je bilo predlagač ovog zakona.

- Da li se zna koliko ima radno sposobnih osoba sa invaliditetom i koliko radnih mesta privreda Srbije treba da otvorи по ovom osnovу?

Ne zna se. Jedan od ciljeva ovog zakona jeste da se utvrdi broj osoba sa invaliditetom. Na osnovu zakona koji je važio do 2003. godine mogla je da se stekne druga i treća kategorija ako je lice imalo prethodni staž osiguranja, a od 2003. čak ni to ne postoji, već samo invalidska penzija kao potpuni gubitak radne sposobnosti. Lice je moglo da stekne status po vojnim propisima, po Zakonu o penzijskoj invalidskoj osiguranju, posredno - po propisima o specijalnoj nezi i zaštiti, deca kod koje se vrši procena mogućnosti prilikom uključivanja u redovnu ili posebnu vaspitnu ustanovu, kad se vrši kategorizacija omladine, a postoje i drugi načini, ali ni jedan od njih ne donosi procenu radne sposobnosti. Cilj Zakona je da omogući sticanje statusa svima koji su u radno aktivnom periodu života, i njihovo uključivanje na tržište rada u skladu sa znanjima i sposobnostima koje imaju.

-Zakon propisuje da preduzeće mora da zaposli jednu osobu sa invaliditetom na 20 i više zaposlenih, a nakon toga još jednu na svakih narednih 50 zaposlenih. Da li je naša privreda sposobljena da otvori toliki broj radnih mesta za osobe sa invaliditetom i da ih uključi u radni proces?

Suština Zakona je zapošljavanje na otvorenom tržištu, u davanju jednakih mogućnosti, neisključivanju lica sa invaliditetom kada konkurišu za radna mesta. Inkluzivnost i jeste u tome da se ne otvara specifično radno mesto niti da se sprovodi zaštićeno zapošljavanje, nego da se utvrди šta osoba sa invaliditetom može da radi i onda ona te poslove obavlja isto kao i lice koje nema status osobe sa invaliditetom.

-Da li će biti nekih oblika edukacije za poslodavce?

U velikim preduzećima koja shodno broju zaposlenih i imaju veliku obavezu zapošljavanja, neophodno je raditi sa stručnim službama i HR službama kako da pruže pomoć osobama sa invaliditetom da se uključe u procese rada, a i ostatim kolegama da prihvate ove osobe. Zakon predviđa, kao jednu od mera profesionalne rehabilitacije, edukaciju i trening seminare za poslodavce koji će se vršiti preko Nacionalne službe za zapošljavanje. To je već počelo, a radi se i preko preduzeća za rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom „Kosmos“. Nedavno je jedna grupa privrednika bila u poseti tom preduzeću. Išli su da vide kako izgleda radni proces u preduzeću gde su više od 50 odsto zaposlenih

osobe sa invaliditetom. Stručne službe ovog preduzeća su im davale uputstva, a važna je i saradnja sa udruženjima osoba sa invaliditetom koja mogu da pomognu u prevezilaženju mnogobrojnih barijera sa kojima se osobe sa invaliditetom suočavaju. Pristupačnost objekata osobama sa invaliditetom, sada je regulisana Zakonom o stambenoj izgradnji.

-Da li se priprema edukacija uz rad za osobe koje konkurišu ili dobiju ta radna mesta. Ko će finansirati edukaciju?

-Izdvojena su budžetska sredstva i za profesionalnu rehabilitaciju, dokvalifikaciju, prekvalifikaciju, sa ciljem da se podigne nivo zapošljivosti. Vrlo je važno da se poslodavci obrate Nacionalnoj službi za zapošljavanje sa konkretnim zahtevima, i da se na osnovu tih potreba organizuje obuka, jer tako mogu da se ukrste potrebe tržišta rada i konkretnih poslodavaca sa sposobnostima, znanjima i kvalifikacijama i iskustvima osoba sa invaliditetom. U različite oblike obuke uključeno je prošle godine oko deset hiljada osoba sa invaliditetom.

-Neki poslodavci već računaju stim da im je jeftinije da plate novčanu kaznu, nego da obezbede uslove za zapošljavanje traženog broja osoba sa invaliditetom.

-Zakon ne treba shvatiti kao nametanje volje poslodavcu da zasnuje radni odnos sa osobom sa invaliditetom. Zato su date različite mogućnosti. Prva je da se zaposli što veći broj osoba sa invaliditetom, s obzirom da po podacima kojima raspolazemo, njih svega 13 odsto radi. Druga mogućnost je da izvršavanjem obaveze od 20 prosečnih zarada u privredi poslodavac izvršava obavezu zapošljavanja jedne osobe sa invaliditetom u narednom

12-mesečnom periodu. To nisu kazne, već alternativni načini izvršenja obaveza.

A kazne slede ako poslodavac uopšte ne izvrši obavezu ili ako navede da je zaposlio osobu sa invaliditetom, a to nije uradio. Tada sledi kazna i primenjuje se Zakon o poreskom postupku i poreskoj administraciji.

-Da li Zakon predviđa izuzeća od obaveze?

Ne predviđa. Izuzetak je samo novoosnovani poslodavac u periodu od 24 meseca od osnivanja preduzeća, jer je to period u kome poslodavac ili opstaje i počinje da se širi, ili se gasi.

-Kakva je procedura izvršenja obaveze?

-Uplate se vrše na propisane račune, a dokaz se dostavlja poreskoj upravi na osnovu Zakona, preko obrasca koji je objavljen u Pravilniku, a dostavlja se redovno mesečno do 5. u mesecu za prethodni mesec. Sva dokumentacija kojom se dokazuje način izvršenja obaveze se čuva kod poslodavca, na zahtev poreske uprave daje se na uvid. Poreska uprava vrši kontrolu na način na koji kontroliše sve poreske obaveze.

-Na koji način će se kontrolisati kuda idu sredstva od novčane obaveze?

Ta sredstva se slivaju u budžetski fond za profesionalnu rehabilitaciju osoba sa invaliditetom i namena je isključivo podsticanje zapošljavanja i edukacija. Ta sredstva se strogo kontrolišu.

-Ako sada u preduzeću radi osoba koja nema regulisan status, a ima uslov da stekne status lica sa invaliditetom, kakva je procedura?

To se obavlja po Pravilniku o bližem načinu, troškovima i kriterijumima za procenu radne sposobnosti i mogućnosti zaposlenja, koji je propisao i obrazac zahteva i osnivanje komisije kao organa veštacanja u utvrđivanju procene. Utvrđeno je da se i u momentu podnošenja zahteva i do donošenja rešenja smatra da je neko lice osoba sa invaliditetom, iako takav status još zvanično nije steklo. Poslodavac ne mora da izvršava obavezu niti da zapošljava drugo lice, od trenutka kada je neko ko već radi kod njega podneo zahtev za regulisanje statusa. Međutim, ukoliko se rešenjem ustanovi da lice nema status osobe sa invaliditetom, poslodavac mora da izvrši obavezu od momenta podnošenja zahteva. Zahtev podnosi lice, a ne poslodavac, a podnosi se prema prebivalištu lica, Službi za zapošljavanje ili Fondu penzijsko-invalidskog osiguranja.

Mirjana Stefanović

Uspešan Sajam auto komponenti JI Evrope

Susret lokalnih i multinacionalnih komponentaša

Kragujevac je bio domaćin Prvog međunarodnog sajma proizvođača auto komponenti Jugoistočne Evrope, centralnog događaja "Nedelje malih i srednjih preduzeća 2010" u Srbiji

Prvi međunarodni sajam proizvođača auto komponenti Jugoistočne Evrope „SEE Auto Comp Net 2010“, održan od 19. do 21. maja u Kragujevcu, predstavlja prvi korak ostvarenja vizije o Zapadnom Balkanu kao autoregionu. Srbija i region Balkana u celini, dobijaju odrednicu veoma atraktivnog odredišta za izmeštanje proizvodnih kapaciteta svetskih auto kompanija, ukazao je potpredsednik Vlade Srbije i ministar unutrašnjih poslova Ivica Dačić otvarajući sajam.

Balkan, kao jedinstveni poslovni prostor, može da preraste u balkanski auto region, jer ima jaku mrežu proizvođača auto delova koji ispunjavaju svetske standarde.

Sajam auto komponenti, centralni događaj "Nedelje malih i srednjih

preduzeća 2010" u Srbiji, okupio je ne samo proizvođače, već i dobavljače, kupce i menadžere, korisnike usluga u proizvodnji, održavanju i servisu automobila i komercijalnih vozila.

Susreti sa kupcima

Direktor Agencije za promociju investicija i podršku biznisu centralne Srbije RPK Kragujevac Predrag Lučić smatra da je cilj organizovanja ovakvog sajma bio formiranje platforme, kako radi integracije auto-komponentistike zapadnog Balkana u svetsku automobilsku industriju, tako i radi povećanja konkurentnosti ovog sektora. Izlagачi su imali na raspolaganju 1.600 kvadratnih metara, a u pratećem programu

održani su okrugli stolovi, prezentacije, program razvoja dobavljača,

„Susret sa kupcima“. Učestvovalo je oko stotinu izlagачa, proizvođača autokomponenti Jugoistočne Evrope iz Srbije, Hrvatske, Makedonije, Slovenije, BiH, kao i predstavnici institucija Hrvatske gospodarske komore, Vanjsko - trgovinske komore BIH, PK Makedonije, GTZ, auto klastera Slovenije i Srbije i drugih.

Prema rečima menadžera Projekta za razvoj konkurenčnosti i promociju izvoza SECEP Andrzeja Schafernakera, „Susret sa kupcima“ („Meet the Buyer Event“) bio je jedinstvena prilika da se lokalni i regionalni proizvođači auto komponenti predstave multinacionalnim kompanijama, među kojima su "Folksvagen", "General motors" i

njihovim direktnim dobavljačima. Po konceptu "obrnute izložbe", mala i srednja privredna društva, našla su se u ulozi prodavca, a multinacionalna u ulozi kupca. Taj projekat je, prema njegovim rečima, zapravo praktična podrška preduzećima iz Srbije da postanu deo međunarodnih lanaca dobavljača auto-delova i najavio da će SECEP u ovoj godini organizovati četiri takva «Susreta sa kupcima».

Nezadovoljavajuća regionalna saradnja

Poslovna saradnja proizvođača auto delova i pribora za vozila u Regionu je nedovoljna, posebno kada je u pitanju uvoz auto komponenti, a prednosti CEFTA sporazuma, prvenstveno dijagonalne kumulacije porekla, slabo su iskorišćene, smatra savetnik u Birou za regionalnu saradnju PKS **Mitar Pržulj**. Stoga je neophodno sagledati mogućnosti ostvarenja zajedničkih projekata, uz korišćenje sredstava evropskih fondova. Robna razmena u Regionu regulisana je multilateralnim sporazumom o slobodnoj trgovini – CEFTA 2006. U sektoru proizvođača delova i pribora za vozila, spoljnotrgovinsko poslovanje najbolje oslikavaju podaci o uvozu i izvozu. Uvoz delova i pribora za vozila u Srbiju u 2008. iznosio je 153,4 miliona dolara, a u 2009. godini 158,80 miliona dolara, dok je izvoz u 2008. dostigao 112,15 miliona dolara, a u 2009. je smanjen na 107,30 miliona dolara. Deficit je u prošloj godini povećan za 10 miliona dolara u odnosu na prethodnu, 2008.

Privredna društva ovog sektora imaju razvojnu šansu, s obzirom na značajan tehničko-tehnološki potencijal, veliki proizvodni kapacitet i dugogodišnje iskustvo u proizvodnji delova i pribora za vozila za potrebe domaće industrije, a delom i za izvoz. U pogledu kvaliteta i funkcionalnosti, proizvodi zadovoljavaju zahteve i potrebe tržišta na kojima su godi-

nama prisutni. Postoji dovoljan broj kvalifikovane radne snage u svim segmentima proizvodnje, većina privrednih društava ima sertifikovan sistem kvaliteta, a proizvodi ovog sektora imaju CE znak o ispunjenosti zahteva datih u direktivama novog pristupa evropskim standardima. Radi povećanja konkurentnosti privrednih društava ovog sektora, formirani su klasteri AC Serbia i klaster za razvoj mreže dobavljača MSP za automobilsku industriju na teritoriji centralne Srbije.

Šansa za plasman srpskih auto komponenti u svetu

Savetnik u Odboru za ekonomске odnose sa inostranstvom Privredne komore Srbije **Mirjana Kovačević** predstavila je na sajmu u Kragujevcu mogućnosti plasmana auto komponenti iz Srbije na stranom tržištu. Prema njenim rečima, proizvodnja u svetskoj autoindustriji je visoko koncentrisana, o čemu svedoči podatak da čak 77 odsto svetske proizvodnje obavlja svega 10 kompanija. U Evropskoj uniji, ovom industrijskom granom, dominiraju nemačke i francuske kompanije, među kojima su Volkswagen, DaimlerChrysler, PSA (Peugeot, Citroën) i Renault. Ove kompanije izmestile su preko 75 odsto svoje proizvodnje na proizvođače komponenti npr. Bosch, Valeo, Faurecia i SiemensVDO. Prema najnovijem izveštaju Evropske komisije, proizvodjači automobila u većim EU zemljama članicama, kao što su Nemačka, Francuska ili Itali-

ja, uvoze oko 40 odsto auto komponenti, od čega se 25 odsto nabavlja iz drugih EU zemalja članica.

Oblast sa 80 odsto EU direktiva

Što se tiče trendova na tržištu komponenti za zamenu, uticaj na promet na ovom tržištu ima vek trajanja automobila, pre nego prodaja novih. Istovremeno i troškovi opravljanja i održavanja imaju značajan uticaj, a oni postojano opadaju poslednjih godina. Sve u svemu, u Evropskoj uniji promet na ovom tržištu opada, ili je konstantan u starim članicama ove integracije, ali raste u novim. Aktuelni trend je i da sve veći udeo na tržištu komponenti za zamenu imaju proizvodi sa privatnom markom.

Proizvodnja motornih vozila i komponenti za vozila je jedna od najviše regulisanih oblasti u EU, s obzirom na to da se na nju odnosi oko 80 EU direktiva i 115 UN/ECE regulativa, najviše zbog tehničke kompleksnosti proizvoda, kao i efekata koje upotreba vozila ima na okruženje i globalnu klimu (npr. emisija ugljendioksida, efikasnost goriva, emisija zagadživачa, "kraj životnog veka" vozila), bezbednost i mobilnost. Najbolji način predstavljanja ino-tržištu jeste učešće na specijalizovanim sajmovima. Pokrovitelji ovog sajma bili su Privredna komora Srbije, Agencija za strana ulaganja i promociju izvoza SIEPA, Grad Kragujevac i Projekat za razvoj konkurentnosti i promociju izvoza SECEP.

N. Mitrović

Izvoz autokomponenti

Proizvodnja autokomponenti u Srbiji jedna je od najvažnijih industrijskih grana i u našoj zemlji ima dugu tradiciju. Oko 61 odsto izvoza plasiramo na tržište zemalja Evropske unije, i to u Sloveniju 22,8 odsto, Nemačku 14 odsto, Francusku 7,7 odsto, Rumuniju 4,3 odsto i Mađarsku 3,9 odsto. Konkurenti srpskim preduzećima na vodećim izvoznim tržištima jesu Francuska, Nemačka, Španija i druge zemlje. Tako, primera radi, Slovenija iz Francuske uvozi 26,7 odsto proizvoda auto komponentistike, iz Španije 13 odsto, Nemačke 10,4, Italije 8 i Hrvatske 8,7 odsto.

Nova topionica i fabrika sumporne kiseline

Ugovor nade za RTB Bor

Blagoje Spaskovski, generalni direktor RTB-a, i Volkan Matler, predstavnik SNC Lavalina, 10. juna stavili potpise na posao vredan 175 miliona evra, čija realizacija počinje 1. jula i treba da bude gotov za tri godine

Prvog jula počinju pripremni radovi za izgradnju novog pirometalurškog postrojenja u Boru, dok se u novembru ili decembru očekuje početak velike izgradnje. Od naredne godine, kada bude gotova kompletna dokumentacija, Bor će, po rečima generalnog direktora Basena **Blagoja Spaskovskog**, biti najveće gradilište u zemlji. Prilikom posete RTB Bor 14. juna ove godine, ministar rудarstva i energetike **Petar Škundrić** izrazio je uverenje da će za tri godine, kada bude izgrađena nova topionica, RTB Bor biti kompanija u koju će se rado dolaziti i koja će, kao nekad, uticati na privredne tokove u zemlji. Optimizam se u Bor vratio 10. juna, kada su Blagoje Spaskovski, generalni direktor RTB-a i **Volkan Matler**, direktor kanadske kompanije SNC Lavalina, stavili potpise na ugovor za izgradnju nove topionice bakra (po finskoj „Ototeck“ fleš-smelting tehnologiji) i fabrike sumporne kiseline. Posao

je vredan 175 miliona evra, a realizacija počinje već 1. jula i treba da bude gotov za tri godine. Ovaj ugovor otvorio je vrata i kreditu Svetske banke od 43 miliona dolara za sanaciju istorijske ekološke štete i razvoj malih preduzeća.

Svečanosti potpisivanja ugovora prisustvovali su amabasadori Kanade i Finske, **Džon Morison i Kari Veijalainen**, potpredsednik srpske Vlade **Mlađan Dinkić**, predstavnici opština Bor, Majdanpek i Žagubica, naučnih kuća uključenih u ovaj projekat, „Zelenih Srbije“, sindikata i nekoliko stotina zaposlenih radnika. Karakterišući ovaj ugovor kao „prekretnicu u razvoju čitavog Bora, a ne samo Rudarsko-topioničarskog Basena“, Dinkić je izrazio uverenje da će Bor i dalje biti rudarski centar jugoistočne Evrope, a Boranima obezbediti bolje plate, posao njihovoј deci i čistiji vazduh. Tom prilikom direktor Blagoje Spaskovski je obećao prisutnima da će

Bor ponovo biti ono što je bio pre 30 godina. Zahvaljujući Vladi na podršci, Spaskovski je naglasio da je proizvodnja bakra već dva i po puta veća nego kad je pre samo godinu i po stupio na dužnost.

Podsetimo da je tokom posete Boru i Majdanpeku krajem maja predsednik Srbije **Boris Tadić**, između ostalog, izjavio da u rudnim rezervama Bora postoji ogroman ekonomski potencijal, pogotovo posle skoka cene bakra. - Potpuno sam uveren – kazao je tada predsednik – da ćemo, kada dobijemo novu topionicu i uložimo u novu tehniku za izvlačenje rude, moći da tražimo i strateškog partnera. Ali, nisam siguran da će i onda biti potrebno da većinski vlasnik „Bora“ bude iz inostranstva. Više bih voleo da to bude država Srbija.

Prvoklasna tehnologija

Drugi potpisnik ugovora za novu topionicu, Volkan Matler iz SNC Lavalina, takođe je ubedjen da je reč o prekretnici za RTB Bor. - Region će videti koristi od ovog ugovora već narednih meseci. On će obezbediti na stotine novih radnih mesta, ako ne i na hiljade za celu Srbiju. Kad projekat bude završen, grad Bor će imati prvoklasnu tehnologiju i prvoklasnu topionicu i, što je najvažije, najčistiji vazduh koji možemo da obezbedimo u skladu sa vrlo strogim propisima Evropske unije. Znam da je ovaj projekat veoma bitan za Bor, za RTB, za Vladu Srbije, ali i za SNC Lavalin. To je jedan od važnijih poslova u regionu u smislu

Efekti ulaganja u topionicu

U ukupnim ulaganjima u novu topionicu i fabriku sumporne kiseline od oko 175 miliona evra, 101,25 miliona dolara namenjeno je za robu dobavljača iz Kanade i SAD, 61 milion evra za opremu i usluge dobavljača iz EU, a 30 miliona evra za usluge domaćih građevinskih firmi. Efekti novog investicionog ciklusa su povećanje godišnje dobiti RTB-a za 26,2 miliona dolara i eliminisanje uzroka zagađenja vazduha. Povećanjem iskorišćenja bakra u novoj topionici sa 93% na 98% godišnja dobit će se povećati za 10,5 miliona dolara. Rast iskorišćenja sumpor-dioksida sa 50% na 98% doneće još 5,7 miliona dolara godišnje dobiti i ekološki čistu proizvodnju, a dupliranje proizvodnje zlata sa sadašnjih 350 do 400 kg na oko 800 kg godišnje, doneće 10 miliona dolara godišnje dobiti.

projektovanja, nabavke opreme i izgradnje. U ime svoje kompanije, i kolega iz Ototeka, želim da zahvalim svima koji su sarađivali na studiji i fizibilitetu projektu. Očekujem da se za tri godine, kada posao završimo, ovde ponovo vidimo, možda u još većem broju.

Boru preko 200 miliona evra

Bor je od strateške važnosti za zemlju, rekao je ministar Dinkić, ali je podvukao da se radi sa veoma starom opremom. Topionica je poslednji put rekonstruisana još 1970. godine, zagađivala je životnu sredinu, smetala i onima koji rade u njoj i svima koji žive u Boru:

-Odlučili smo, i godinu dana radili na tome, da krenemo u izgradnju nove topionice i fabrike sumporne kiseline, da potpuno zaštitimo životnu sredinu u Boru, da podigneмо produktivnost rada, da se dobije više bakra i zlata iz rude, da se više sumpor-dioksida iskoristi za proizvodnju sumporne kiseline. Samo na bazi nove tehnologije, koju nam Finci daju za topionicu, a Kanađani za fabriku sumporne kiseline, napravićemo godišnji efekat od preko 20 miliona evra dodatne dobiti, a nemerljiv je efekat za zdravlje ljudi koji žive u Boru, u istočnoj Srbiji. Jer, ovde se više neće zagađivati vazduh, zemlja i voda. Moram da kažem i da je ovo jedan od dva najveća industrijska projekta u Srbiji, pošto vredi oko 175 miliona evra. Kanadska izvozna EDC-banka kreditira ga sa 135 miliona evra (na 10 godina, sa tri godine počeka i 2,9% godišnje kamate), a ostalo daje Vlada i RTB Bor. Zahvaljujući ugovoru za novu topionicu, koga predsednik Skupštine RTB-a **Saša Perišić** nazva ugovorom nade, Boru će od septembra biti dostupan i kredit Svetske banke od 43 miliona dolara za sanaciju istorijske ekološke štete i razvoj malih preduzeća, pre svega, po selima.

Tekst i fotografija: Ljubiša Aleksić

Moćna rudarska oprema

Kupuje se i nova rudarska oprema, vredna 27 miliona evra, od koje je dobar deo već stigao na kopove u Boru i Majdanpeku. Početkom godine po buldožer, početkom aprila, po pet kamiona nosivosti 220 tona, a 19. juna je na kopu „Veliki Krivelj“ pušten u rad bager iz klase najvećih u Evropi (težak je 400 tona). Košta 3,95 miliona evra, jednim zahvatom kašike ($22 m^3$) utovara 50 tona materijala, a njegov godišnji kapacitet je 15 miliona tona iskopina! Dvadesetog juna raspisan je novi tender za još dva bagera, dve bušilice, četiri kamiona nosivosti 150 tona, dva jamska utovarivača i jedna buševača kola, bušaću garnituru za geološka istraživanja i dizalicu nosivosti 90 tona. I to će biti kupljeno na povoljan kredit od 10 miliona evra koji će, takođe, vraćati RTB Bor, a država je samo garant. Ovom opremom, polako će se otklanjati „uska grla“ i rudarski kapaciteti prilagođavati novoj topionici koja će prerađivati 400.000 tona koncentrata bakra i proizvoditi 80.000 tona anoda godišnje.

Jubilej Regionalne privredne komore Novi Sad

U korak sa izazovima vremena

Povodom 35 godina rada i 160 godina od osnivanja prve komore u Novom Sadu, priznanje za dugogodišnju uspešnu saradnju predsedniku PKS Milošu Bugarinu uručio je predsednik RPK Novi Sad Dragan Lukač

Regionalna privredna komora Novi Sad okuplja više od 10.000 preduzeća, koja u 12 opština, zapošljavaju 190.000 radnika. Ta preduzeća su partner mnogim stranim komorama i državnim institucijama. U ovoj komori danas mala i srednja preduzeća čine 98 odsto članstva.

Sve je počelo pre 160 godina, kada su se 1850. godine u komoru organizovali privrednici Novog Sada, Temišvara, Sombora i Subotice, podsetio je predsednik Regionalne privredne komore Novi Sad mr **Dragan Lukač**, na svečanosti održanoj u Master centru Novosadskog sajma. Obeležavajući jubilej 160 godina prvog komorskog udruživanja i 35 godina rada u obliku u kome danas postoji, RPK Novog Sada dodelila je i 50 priznanja najuspešnijim privrednicima iz regiona.

"Regionalna privredna komora Novi Sad je prihvatile izazov vremena i aktivno preuzeala inicijativu za stvaranje kvalitetnog privrednog ambijenta. Novim konceptom neprekidnog učenja obezbeđuje

ključni instrument konkurenčke prednosti u cilju pune podrške i zaštite interesa privrednih subjekata članica Komore. Rad Regionalne privredne komore Novi Sad zasniva se na ostvarivanju ciljeva iz dugoročnog strateškog programskega opredeljenja, prepoznatljivom po referentnom sloganu "Četiri I". To su inovacija, informacija, internacionalizacija i implementacija.

Jedan od osnovnih zadataka Komore je pronalaženje partnera za poboljšanje izvoza. Mnogo je jeftinije da sami komuniciramo sa partnerima iz inostranstva. A Srbija ima šta da izveze, ima šta da predstavi u svetu, pa se nadam da će to i raditi u narednim godinama", kaže Lukač. Za dugogodišnju uspešnu saradnju sa RPK Novi Sad, visoko priznanje, primio je predsednik Privredne komore Srbije **Miloš Bugarin**. Zahvaljujući na priznanju, predsednik PKS je između ostalog istakao da je komorski sistem stalno u službi privrede. Zadatak svih komora u svetu i kod nas, je da na što kvalitetniji način utiču na predstav-

nike izvršne i zakonodavne vlasti da kreiraju podsticaj poslovni ambijent. Taj zadatak imaju sve komore, bez obzira na koji način su organizovane, zaključio je Bugarin. Priznanje za izuzetan doprinos razvoju regiona dobio je direktor "Sintelona" iz Bačke Palanke **Nikola Pavičić**, za naj-ženu u biznisu proglašena je direktorka novosadskog "Viv ekskluziva" **Dušanka Vranješević**, dok je za zapošljavanje najviše radnika u 2009. godini priznanje dodeljeno firmi "Kont autoflek" u Bečeju. Najuspešnije veliko preduzeće je NIS, srednje JP "Informatika" iz Novog Sada, a malo novosadski "Macval". Najuspešnija banka je "Erste", a najveći investitor "ICM elektronika".

Zamenik pokrajinskog sekretara za privredu Vojvodine **Slobodan Vojinović** rekao je da kreatori ekonomskе politike prilikom donošenja zakona vezanih za privredu moraju osluškivati zahteve i predloge privrednika. Regionalna privredna komora Novi Sad na teritoriji od 4.016 kvadratnih kilometara, što je pet odsto površine Republike Srbije i 19 odsto ukupne površine AP Vojvodine, sa populacijom od 600.000 stanovnika, svrstava se u red najvećih i najrazvijenijih komora, po svojim prirodnim i privrednim potencijalima. RPK Novi Sad ima veliki potencijal u sektoru poljoprivredne proizvodnje, zahvaljujući izuzetno kvalitetnom zemljištu, povoljnim klimatskim uslovima i raspoloživim vodnim resursima.

B.G.

SERBIA AT WORLD EXPO IN SHANGHAI

BORIS TADIĆ,
President of Serbia:
Key role
of Serbia
in Western Balkan
development

EFTYCHIA BACOPOULOU,
representative of
Organization
of Black Sea
Cooperation:
Make a profit in region

Reform of Common EU agricultural policy

European food safety

Ministerial Conference, which in the National Assembly gathered ministers of agribusiness and experts in that field from ten countries, is a part of the harmonization process of reforms of common EU agricultural policy

Serbia wants to become a strategic partner to the EU in food production, says the President of the Republic of Serbia Boris Tadić at the Ministerial Conference titled "Reform of Common EU agricultural policy – association and cooperation challenges" which was held in the house of the National Assembly in Belgrade on the 14th of May 2010. The Conference is a part of a wider debate on the adoption of new reforms in Common EU agricultural policy. The EU representative Jiri Pleva announced the

adoption of the harmonized text of the reformed Common EU agricultural policy by the end of this year. It is of great importance for Serbia to be familiar with the amendments to the European agribusiness regulations and to take them into consideration in time. Pleva compared the EU association with jumping into a moving train because the EU candidate-states should harmonize the issues with something that is constantly changing. The agricultural regulations are the most extensive law text in the EU and for Serbia

because the agribusiness is the only economic branch in surplus. The Ministerial Conference on reform of the Common EU agricultural policy is the top-important event. All those in Serbia working on agribusiness policy must be acquainted with the changes and reforms of the Common EU agricultural policy since it is the prerequisite for the EU funds.

To secure food safety

Defining the food production as one of challenges of our civiliza-

tion, President of the Republic of Serbia Boris Tadić underscored that Serbia is hit by the global crisis but it disposes of immeasurable resources. He pointed out that in the 1970's Serbia had big food production for the inhabitants to survive only but in meanwhile the production of milk, sugar and oil has doubled. Serbia is not the same country as it was 40 years ago and it will not stay the same for the next 40 years, said President and pointed out that the present generations are under an obligation to provide the posterity with safe food, which will be the largest 21st century challenge ever. In 2009 the agribusiness in Serbia realized two billion dollars in the export and I expect it to reach the figure of five billion dollars as well as for Serbia to become strategic partner to the EU in the safe agricultural and food production.

It had been long time ago when Serbia stopped producing raw materials for other industrial branches, but it became multi-dimension and multifunctional area, said President of the Serbian Chamber of Commerce Miloš Bugarin at the Ministerial Conference. It gradually turns into a promoter of rural areas and environment. The agricultural policy and rural development policy are not focused on inhabitants only but it includes a part of the population living in rural areas who do not earn for a living from the agribusiness only, said Bugarin.

Belgrade, European agribusiness center

Serbian Minister of Agribusiness, Forestry and Water Management Saša Dragin greeted his colleagues from Poland, Croatia, Czech, Estonia, Hungary, Portugal, Slovakia and other participants of the Conference and said that agribusiness is exposed to the disposition of climate and market. For a year and a half Serbia adopted 31 laws and

Cross-harmonization of conditions

The future of the Common EU agricultural policy lies in the cross-harmonization of conditions, is the general opinion expressed at the Ministerial Conference. It means the joint regulations in the field of human beings health, environment and agricultural production. Without it a farmer could not get the assets from the EU funds. Actually, the need of harmonizing the regulations in those fields arose at the time of "crazy cows" crisis in 1999 when it was obvious that all segments are interconnected.

over 100 bylaws concerning agribusiness which is necessary so as to join the EU family. It would be impossible without the support of the EU partners and CEFTA neighbouring countries, underscored Dragin. Reminding that in the previous year Serbian agribusiness recorded the trade surplus in the amount of 670 million dollars and growth of two percent, Dragin said that this important conference being organized in Belgrade marked Serbia as the center of European agribusiness. He also promised that the development of agribusiness in Serbia will be in accordance with principles of social justice and after the EU standards. A half of the Belgrade territory makes up agricultural land, said Milan Janković, President of the Belgrade Chamber of Commerce, which provides big chances for supply and makes it the largest market in Southeastern Europe. It means that none of Serbia nor any institution and local self-government could be uninterested for agriculture.

The deputy of the commissar of the EU Commission for agribusiness Jiri Pleva spoke about the reform of the Common EU agricultural policy. Due to the global economic crisis after 2013 the Common EU agricultural policy will be different. Its new text will be published by the end of this year and it will include new concept of agribusiness in terms of the EU budget audit for 2010-2020. The forthcoming discussion concerning this new text of the Common EU agricultural policy for the six months will include the follow-

ing issues: direct payment, rural policy, climate changes and biodiversity preservation.

The Common EU agricultural policy is based on four pillars such as direct payment, rural policy, financing and organization of the unique market. It is the system that two years ago got new legal solutions and Serbia should adjust to it so it could fit into the European market. The amendments to the Common EU agricultural policy envisages the direct payment that will not be possible without previous cross-harmonization of the conditions and terms, then regulations on rural development, combating against climate changes, biodiversity preservation, development of renewable energy resources. Although there is the consensus that policy of food production must be in accordance with the environmental protection, health of people and animals, water and land, there are certain problems about financing because the projection of the EU budget after 2013 does not envisage the assets for agriculture and this sector will be forced to rely on funds and separate payment system.

Despite of the crisis the EU did not give up from the enlargement of its territory and its representative at the Ministerial Conference in Belgrade Jiri Pleva said that he believes that they will find a way to help the future EU member-states get funds for their promotion on the common market.

M.S.

International agribusiness fair in Novi Sad

Agribusiness without its slendour

Exhibition stands revealed all consequences of the global economic crisis, while the following manifestations and expert gatherings depicted vain desires of agrarians. Hungary was partner-country, which in the previous year exported 30 percent of agricultural production

Rainy day of the 77th International Agribusiness Fair in Novi Sad disclosed the real picture of this year biggest fair in the region. The latest achievements in the food production were promoted by near 1300 exhibitors from 24 countries out of which 30 percent were foreign companies. 300 000 visitors at this year manifestation is the lowest figure for the last ten years. This manifestation was specific for the exhibition of 3 000 alive heads of cattle.

In contrast to the previous years when president or Prime Minister of Serbia used to open the trade fair manifestation, this year that honour has the President of the Provincial Government of Vojvodina Bojan Pajtić and after it the floor held the lined ministers of agriculture and director of the trade fair Novi Sad, then the Mayor of City Novi Sad and finally the Hungarian Minister of agribusiness. Unfortunately, none of the ministers of the Serbian Government did visit the fair, except for the Minister of Agriculture Saša Dragin.

Focus on a small producer

Opening the trade fair Bojan Pajtić reminded that the domestic agriculture in the previous year realized the trade surplus in the trade exchange with the world in the amount of 640 million dollars (export - 1.94 billion dollars and import - 1.3 billion dollars). He also underscored that in 2009 the agri-

business recorded the growth of two percent in spite of the global economic crisis. The Serbian Minister of Agriculture Saša Dragin said that the agrarian policy of Serbia is socially responsible and focused on small producers which will remain the focal point of the Ministry of Agribusiness in the future.

Hungarian Minister of Agribusiness József Graff said that Hungary

is an agrarian country with open market where 30 percent of the production is being exported and in 2009 it amounted to 5.1 billion euro. Walking around the fair partly changed picture of the 77th International Agribusiness Fair could be seen. There were fewer exhibitors and visitors and much empty exhibition space. Bambi – Banat was not in the exhibition hall Master.

Heaviest bull and more expensive machinery

Three bulls promoted at the trade fair altogether weighted near four tones. The heaviest among them was bull Dragan with 1.6 t owned by the butcher's Djordjević from Pećinci. It was bought at the last year fair and in October it will turn to be four. Holmer's sugar beet combine Terra – Dos 3 was sold for 483 000 euro and it was the most expensive agrarian machinery. It is all about the combine for sugar beet extraction with minimum waste quantity.

This giant confectionery used to initiate commercial campaigns for this trade fair.

On the other hand there were big stands of provincial institutions such as Chamber Commerce of Vojvodina, Regional Chamber of Commerce Novi Sad and Belgrade Chamber of Commerce. There were a great number of foreign companies.

Banks and insurance agencies in full splendour

At the same time, the banks, leasing and insurance agencies were in their well-known positions. Although with higher cautiousness they were offering their arrangements to already indebted agrarians. Traditionally there were Procredit Bank with its everyday activities devoted to fair visitors, and then Opportunity Bank offered microcredit loans. It seems that agribusiness is still very attractive to the financial sector. The representatives of Guarantee Fund of Vojvodina delivered keys for 17 tractors supplied by the Developing Bank of Vojvodina and Ministry of Agriculture. However, this number used to go beyond 50 buyers. Anyway, Serbian Minister of Agriculture Saša Dragin said that it is possible to buy IMT tractor with the discount of 55 percent and it is likely to make an arrangement with a sugar refinery to pay mechanization by agrarian products. He estimated that few countries enjoy this privilege, but bitter question remains how it is possible for the country to have assets for such stimulations and those producing food do not have money.

Good promotion of foreign companies

At this year trade fair the good promotion gathered exhibitors from Bosnia and Herzegovina, Montenegro, Croatia, Hungary and Slovenia in the same place. Individual

Portugal partner country 2011

Portugal will be a partner country to the trade fair next year. Minister of agribusiness of Portugal Antonio Serano pointed out that it is a great honour accepted with joy and a challenge at the same time so as to justify this role. We want to bring companies from Portugal to Serbian market and vice versa. Portugal needs to import wooden industry products and we believe that cooperation among the companies from the two countries have potential, stated Serano.

promotions were organized by the companies from Austria, Belarus, Brazil, Bulgaria, India, Indonesia, Italy, Canada, China, Germany, Poland, Portugal, Republic of Srpska, Rumania, Russia, Slovakia, Spain and Turkey. There was not anything so specific and special in their promotion if compared with the previous year. The award ceremony was formal although there were fewer special gatherings and meetings, because the technol-

ogy development is left to foreign investors while Serbia is focused more on sustainable development. There was one perplexity. Namely, the 77th International Agribusiness Fair gathered more companies that promoted themselves in full glow in spite of the rainy day and whose names are on the list of the Serbian enterprises with frozen accounts for years. Some of them were awarded by the Novi Sad trade fair.

B.G.

Organization of the Black Sea Economic Cooperation

Make a profit in region

Businessmen do not trust in the international and regional organizations and our aim is to persuade them that cooperation in the region is of their interest, said Eftychia Bacopoulou, Secretary General of the Business Council Secretariat of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation while being on a visit to the SCC

Three-day sitting of the 35th Parliamentary Assembly of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation (PABSCES) took place from 1st to 3rd June in Belgrade and marked the end of the six-month Serbia's Presidency, whose position was assumed by Turkey. There were 140 parliamentarians from 12 countries of a wider Black Sea region and they discussed the issues relating to culture, education and finance. The agenda included the issues on economy, trade, technology and ecology and, among other things the suggestions on food safety were adopted.

On that occasion Eftychia Bacopoulou, Secretary General of the Business Council Secretariat of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation was on a visit to Belgrade. Presenting her vision, she pointed out that the Black Sea Region longs for becoming economically developed and integrated territory. To gain that goal the closest cooperation of all BSEC bodies is required as well as of all

business associations in the member-states: Albania, Azerbaijan, Bulgaria, Greece, Armenia, Georgia, Moldova, Rumania, Russia, Serbia, Turkey and Ukraine. The head office of the Organization of the Black Sea Economic Cooperation is in Istanbul where the BSEC Permanent International Secretariat is located too.

Patterned on chamber

BSEC's goal is to create a favourable business and political climate for the cooperation in the region in the field of agribusiness. Chamber of commerce is the oldest and most developed pattern of the association of businesses and it is our model, says Eftychia Bacopoulou. I have thought what we could do to inspire confidence of businesses in international and regional organizations. They trust more in national organizations, but it is not the case with those at the regional level. Our task is to persuade them to have confidence in the regional organizations since they are also

of their interest. My first goal was to increase the capacity of the Secretariat as a body that should provide services. First and foremost, I wanted the Secretariat to get all data in detail from all 12 BSEC countries. All BSEC member-states enjoy different international status and at the same time they are members of other communities. Serbia is the Western Balkans country, Bulgaria is the new EU member, Greece the old EU member, but at the same time they are all a part of the area spreading from the Adriatic Sea to the Caspian Sea and it should be taken as the unique business region. These regional integrations should get us to the EU and the BSEC is our instrument for it.

Burdened with distrust

No matter how different we are all businesses from 12 countries of the Black Sea basin show the lack of confidence in the non-governmental organizations. However, both governmental and non-governmental organizations could lobby,

says Bekopoulos, and adds that we should think over the best way to use up all capacity of the region. In addition to the lack of confidence in regional organizations, states are burdened with conflicts and distrust among themselves. Yet, confidence could be built through personal contacts, says Bekopoulos. We do trust in people first. Personal contacts might reduce the tension and make businesses cooperate and put the pressure on institutions and governments. This moment is not so favourable because there are many bilateral misunderstandings among the BSEC countries such as conflict between Russia and Georgia. On the other hand, the great challenge is to unite Azerbaijan and Armenia. The main objective is to have them gathered at the same table in the future. It is not so easy to persuade the world that the Black Sea region is too important for the cooperation. It could be done through business plans and promotions of investment benefits in the whole region, B2B and others. We could not get anything just sitting and waiting for investors to come to us. We have to approach them. At the time of the crisis when it is difficult to attract foreign investors, you have to offer those precise reasons why they should come to your country, says Bacopoulou.

Cooperation

In 2009 the Republic of Serbia realized total trade exchange with the Black Sea region in the amount of 5.2 billion dollars. The export from Serbia to this region accounted for 1.5 billion dollars and participated with 17.6 percent in total Serbia's exportation in the previous year. The import from the countries from this region reached 3.7 billion dollars and its share in total import of Serbia was 23.5 percent. The highest expo-import was realized with the Russian Federation and Rumania, while the lowest cooperation we do have with Armenia and Georgia. However, when the import is concerned we do have to take into consideration the fact that the import from the Russian Federation achieved almost 2 billion dollars out of which more than 75 percent are fuel and natural gas.

SMEs most hit

We should organize the promotion of small and medium-sized enterprises since in all our countries they are dominant, except for the big ones in Russia dealing with the energy. In Europe the SMEs are mostly hit by the global crisis unlike the USA where it is the case with the big companies. The challenge is to help the SMEs survive and sustain the production. Doing business in the region is best way for getting out of the crisis. To make business cheaper we do want every sector in each country to make a list of the needs. We need vision for which we do lobby the governments. Businesspeople are constantly facing with problems and to solve them they have to persuade the governments to change

the regulations. These are all reasons why you need the lobbying and regional organizations such as the BSEC, concludes Eftychia Bacopoulou.

Serbia and Montenegro became the BSEC member-states in April 2004 and at the 31st sitting of the Board of the BSEC Business Council held on the 20th of April 2006 in Bucharest the Serbian Chamber of Commerce officially became a member of the BSEC Business Council. The BSEC organization structure includes Council of Ministers of Foreign Affairs of member-states, Parliamentary Assembly of the member-states, Business Council, Black Sea Trade and Developing Bank and 18 regional groups set up in accordance with the BSEC aims.

Mirjana Stefanović

Successful South East Europe Automotive Suppliers Industry Trade Fair

Appointmnt of local and multinational automotive suppliers

Kragujevac was the host of the first International South East Europe Automotive Suppliers Industry Trade Fair, a central event of the SME Week 2010 in Serbia

The first international South East Europe automotive suppliers industry trade fair SEE Auto Compo Net 2010, which was held between May 19 and 21 in Kragujevac, represents the first step in realization of the vision of Western Balkans as an automotive region. Serbia and Balkan region become very attractive location for production capacity of all global automotive companies, pointed out the Vice-President of the Serbian Government and Minister of Internal Affairs Ivica Dacic. The Balkans, as the unique business territory, might become Balkan automotive region since it possesses strong network of automotive suppliers meeting the global standards.

South East Europe Automotive

Suppliers Industry Trade Fair, central SME Week 2010 event in Serbia gathered producers, suppliers, buyers, managers and others.

Meetings with buyers

Director of the Agency for investment promotion and business support to Central Serbia CCI Kragujevac Predrag Lučić considers that the aim of such trade fairs was to establish the platform for the integration of Western Balkan automotive component producers into the global automotive industry and to increase the competitiveness of this sector. The exhibitors had the area of 1 600 square meters and the program included round tables, presentations and "meet the buyer

event". The trade fair gathered near one hundred exhibitors, producers of the automotive components from Serbia, Croatia, Macedonia, Slovenia, Bosnia and Herzegovina as well as the representatives of the Croatian Chamber of Commerce, BiH Foreign Trade Chamber, CCI Macedonia, GTZ, automotive clusters of Slovenia, Serbia and others. Manager of the Support to Enterprises Competitiveness and Export Promotion - SECEP - Andrzej Schafernaker said that 'Meet the buyer event' was an ideal opportunity for local and regional automotive component producers to promote themselves to the multi-national companies Volkswagen, General Motors and to their direct suppliers. The so-called "reversed

exhibition" was a chance for small and medium-sized enterprises to be sellers while multinational were in the role of buyers. Therefore, this project is actually support to the enterprises in Serbia to become a part of the international automotive component supply chain and announcement of the SECEP that it will organize four such "meet the buyer events" in this year.

Unsatisfactory regional cooperation

The business cooperation of the automotive equipment producers in the Region is not good enough, especially when it comes to the export of automotive components. The advantages of the CEFTA Agreement are not used up at its maximum extent, considers an advisor at the SCC Bureau for regional cooperation Mitar Przulj. This is why the possibilities for mutual projects have to be discussed.

The trade exchange in the region is regulated by the Agreement on free trade - CEFTA 2006. The import of automotive equipment and components in Serbia in 2008 amounted to 153.4 million dollars and in 2009 it was 158.8 million dollars. On the other hand, the export value in 2008 reached the figure of 112.15 million dollars and in 2009 it was reduced to 107.3 million dollars. The trade deficit in the previous year was increased by 10 million dollars in relation to 2008.

The economic communities dealing with this sector have a big chance for the development and growth taking into consideration big technical and technological capacity and years-long experience in the production of automotive equipment and components for the needs of the domestic industry and for the exportation. As far as quality is concerned products meet the requests of the markets they are be-

ing on for years. There is enough number of qualified labour forces in all segments of production. Most of them possess the certified quality system, then CE sign and other certifications. To increase competitiveness of the economic communities dealing with this sector the clusters were established - AC Serbia and cluster for development of network of SME automotive industry suppliers on the territory of Central Serbia.

Chance for Serbian automotive components in the world

At the trade fair in Kragujevac advisor at the SCC Board for International Economic Relations Mirjana Kovačević presented possibilities for the Serbian automotive components to be launched on the international market. The production in the global automotive industry is highly concentrated where even 77 percent of the global production is being done by only 10 companies. In the dominant EU countries dealing with this industrial branch are: Germany and France with their companies Volkswagen, DaimlerChrysler, Peugeot Citroen and Renault. These companies replaced more than 75 percent of their production to the automotive components producers, for example to Bosch, Valeo, Faurecia and SiemensVDO. The latest EU Commission report show that the au-

tomotive component producers in bigger EU member-states, such as Germany, France, Italy, import circa 40 percent of automotive components, out of which 25 percent is from other EU countries. China, India together with the EU, Japan, Korea and the USA are the leading regions in the automotive industry. By 2020 ten leading producers from the six mentioned markets will take over 90 percent of total global automotive industry, pointed out Mirjana Kovačević.

Area with 80 percent of EU Directives

The production of motor vehicles and components is one of best arranged areas in the EU since near 80 percent of the EU directives and 115 UN/ECE regulations do refer to it in terms of effects on environment and global climate (carbon dioxide emission, fuel efficiency) security and mobility. Best way to be promoted in the international market is to take active part in specialized trade fairs.

This trade fair was organized under the auspices of the Serbian Chamber of Commerce, Serbian Investment and Export Promotion Agency - SIEPA-, City of Kragujevac and Support to Enterprises Competitiveness and Export Promotion - SECEP.

Nada Mitrović

Automotive component exportation

Production of automotive components in Serbia is one of the most important industrial sectors and it has a long-standing tradition in our country. Therefore, near 60 percent of export is being launched on the EU market, particularly to Slovenia (22.8%), Germany (14%), France (7.7%), Rumania (4.3%) and Hungary (3.9%). Serbia's competitors on the leading export-oriented markets are France, Germany, Spain and others. Thus, for example, Slovenia imports 26.7 percent of automotive components from France, from Spain 13 percent, Germany 10.4 percent, Italy 8 percent and Croatia 8.7 percent.

Business Forum in Thessaloniki

Key role of Serbia in Western Balkan development

Serbian market has a huge developing capacity and the Western Balkans development could not be imagined without its key role, said President of the Republic of Serbia Boris Tadić opening the Business Forum in Thessaloniki. Business relations between Serbia and Greece are on the constant rise, pointed out the President of the Serbian Chamber of Commerce Miloš Bugarin

Serbia today offers best business opportunities in the Balkans, said President of the Republic of Serbia Boris Tadic at the Forum attended by a great number of businesses from both Serbia and Greece. Serbia is geographic, business and intellectual core of that territory, and as the CEFTA signatory- country and having the same agreement signed with Russia, Belarus and Turkey, is a chance for the exportation to the market with 800 million inhabitants, said the President of Serbia. He thanked Greece for supporting Serbia both at political and business level. More than 200 Greek companies are doing business here in Serbia which is the investment worth 2.5 billion euro. Only through economic integrations the political stabilization of the Balkans might be possible, estimated Tadic on the 3rd of June in Thessaloniki.

President reminded that on the very day of the Summit 2003 in Thessaloniki the clear European perspective of the region was confirmed and pointed out that Serbia does not give up of its strategic goal seven years after. The EU perspective is a moving force in the democratization and stabilization process of the whole region. Slowing down of this process would

Presidents of Serbian and Thessaloniki Chambers, Bugarin and Bakatselos at reception of President of Republic of Serbia Tadić, before Business Forum

set up the highest price that would be paid not only by the citizens in Western Balkans, but by the EU inhabitants as well, said Tadić and added that it would have had big economic and security consequences on the EU. The European Union is not going to be a compact community until the Western Balkan is included in, pointed out Tadić.

Strategic partnerships exist already

Speaking about the global economic crisis, President of the Republic of Serbia underscored that we all together have to fight against the consequences of the crisis. This is the hardest crisis for the last 100 years because of the systemic mistakes and fast growth of life standard. To-

day we do learn from all these mistakes and in the future decades we should be more disciplined in consumption, said Tadić. Both Greece and Serbia today should stand together in difficult times. This is the reason why I am here today and because the Greek Prime Minister was with Serbian people after the 5th of October. Serbian nation takes Greek people for its closest friends, concluded President Tadić.

Miloš Bugarin, President of the Serbian Chamber of Commerce, said that near forty Serbian companies, three regional chambers of commerce and five municipalities participated in this Business Forum while from the Greek side there were more than 65 companies interested in improving the business cooperation with their Serbian colleagues. Reminding that Serbia already has strategic partnership with Greek enterprises in the creation of direct investments, he pointed out that there is big interest for regional networking of Serbian and Greek businesses with a view to being promoted on third markets. Bugarin said that both parties noticed that trade preferences of the countries with which Serbia signed the agreement on free trade should be used up. In 1Q2010 the Serbian export value was increased by 65 percent and the import from Greece stood at the level of the previous year, thus the trade deficit was reduced if compared with the previous period, stated Bugarin.

Together to get out of the crisis

President of the Serbian Chamber of Commerce Miloš Bugarin underscored that Serbia follows the economic recovery of Greece with great attention because our economies are in close connection, especially financial sector where Greek banks participate with 16 percent in the Serbian market. In addition to the negative effects of the global

Chambers to support SMEs

Although our priority is to increase the export, people who are here today are neither the export-oriented nor we do plan to cooperate one dimensionally. Yet, we do want to change relatively modest share in the trade exchange of small and medium-sized enterprises that from Serbia's side participate only with 23 percent in the exportation, said Bugarin. The SMEs make up vital and dynamic part of the Serbian economy, 35 percent of GDP and employ more than 940 000 people, said he and added that chambers have the key role to encourage, support and help the SME sector increase the share in the cooperation of the two countries.

economic crisis, the trade exchange between two countries records positive trends such as the well-balanced export and import value. In the trade exchange with Greece, food products make up almost 30 percent of the Serbian exportation, on the other side, the import of fruit and vegetable amounts to 28.7 percent. Following some global trends Serbia is willing to try its skills in new trends in which Greece got experience, aqua-culture. Miloš Bugarin said that there are potentials for the cooperation in this field because with 60 thousand tones of fish Greece is ranked fifth in the EU. At the beginning of this year the EU Commission for food and veterinary confirmed that Serbia introduced the EU standards in the production and trade of

fish and other similar products. Serbia's success in the international market might be increased through the development of alternative energy resources, transport centers, as well as through the development of private and public partnership which is of importance for the privatization of local public and communal enterprises, said President of the SCC. At the time of the crisis none of economies should isolate itself but should find the strengthen in networking and in trying to find a way out of the crisis jointly, concluded Miloš Bugarin and invited Greek businessmen to continue to work and cooperate with Serbian businesspeople with the same energy and enthusiasm.

M.N.

Business Forum in Oslo

Serbian economy longs for partnership relation with Norway

At the Serbia - Norway Business Forum organized in Oslo the Serbian business delegation showed the interest for partnership relation with Norwegian businesses, pointed out the President of the Serbian Chamber of Commerce Miloš Bugarin

President of the Republic of Serbia Boris Tadić was on a two-day visit to Norway where he had a meeting with the highest officials of that country and opened the Serbia-Norway Business Forum that took place in Oslo on the 4th of May this year. Serbian Minister of Trade and Services Slobodan Milosavljević had the presentation on the attraction of foreign investments and image of Serbia as a good destination for Norwegian investors. Therefore, total of sixteen Serbian companies in the field of electro power industry, metal, construction, information, environment, renewable energy sources participated in.

Telenor good example

President of the Republic of Serbia and Norwegian Prime Minister had a meeting yet in October 2007 in Belgrade and the business cooperation between the two countries all of a sudden became extremely important for Serbia then when the Nor-

wegian mobile operator Telenor bought a major package of stock exchanges from the Serbian company "Mobi 63" at the price of one billion and 513 million euro. Thus Telenor company became the biggest investor in the Serbian economy.

President Tadić invited all leading companies at the Norwegian market to follow the example of Telenor and invest in Serbia and pointed out the comparative advantage of our country lying in the non-customs exportation on the huge market with near 800 million people.

Opening the Serbia - Norway Business Forum in Oslo Tadic underscored to the businesspeople the opportunities for doing business in Serbia and that they are welcome to Serbia.

Norway is, as all indicators measurable show, one of economically most developed countries all around the world with the gross domestic product (GDP) per capita that is among the highest in the world. High industrial capacity makes Norway, according to the opinion of international experts, extremely attractive destination for all foreign investors.

Not to be aid recipients only

The Business Forum is a good sign that Serbia and its economy do not only take the donations from Norway but that it wants to respond to

one highly-developed country such is Norway, in a partnership way, said Miloš Bugarin, President of the Serbian Chamber of Commerce.

Miloš Bugarin estimated that a great number of Norwegian businesses attended the gathering and underscored that it was organized by the Serbian Chamber of Commerce and Oslo Chamber of Commerce. At this Business Forum the City of Uzice organized the presentation of its projects relating to the attraction of investments from Norway - eco villages and airport Ponikve.

Businesses had negotiations on new recruitments which prove the success of the Forum, pointed out Miloš Bugarin. He underscored that the Director of Telenor expressed his positive opinion on business opportunities in Serbia and this biggest company might be trusted in.

Bugarin also said that the Director of RAPP Zastava that invested in Zastava Kragujevac spoke about the business opportunities in Serbia and thus concluded that the successful Forum I is expected to boost the foreign trade exchange between Serbia and Norway and attract new investments. The agreement on organizing yet another investment business forum in Serbia by the end of this year was made with the Oslo Chamber of Commerce.

M.N.

Uvaženi privrednici,

Ukoliko želite da brzo i uspešno rešite spor, obratite nam se s punim poverenjem!

Naš zadatak je da posredujemo u mirnom rešavanju sporova ili da stručno, nepristrasno i efikasno presuđujemo u sporovima između domaćih privrednih subjekata.

Poklonite poverenje arbitrima iz redova eminentnih sudija, profesora, advokata,
pravnih stručnjaka i uspešnih privrednika.

Arbitražno rešavanje sporova znači uštedu vremena i novca!

Unesite u svoje ugovore preporučenu arbitražnu klauzulu:

“Sve nesporazume koji nastanu iz ovog ugovora i povodom njega stranke će rešavati sporazumno, a ukoliko u tome ne uspeju, za rešavanje spora nadležan je Stalni izbrani sud pri Privrednoj komori Srbije u Beogradu. Stranke su saglasne da se u postupku primeni Pravilnik Stalnog izbranog suda (Arbitraže) pri Privrednoj komori Srbije.”

Saznajte više o prednostima arbitražnog rešavanja sporova:

**www.pks.rs/izbranisud
izbranisud@pks.rs**

**Sedište suda:
Resavska 15, 11000 Beograd
Tel: +381 11 3300 957, 3300 912
Faks: +381 11 3300911**

Mreža predstavništava PKS

